

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV:
Hozzunk mezei gazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre 20 kor.
Fél évre 10 „
Negyed évre 5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési
pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Előfizetési felhívás.

Azon nagyfoku bizalom, melyben boldogult atyám Ordódy Lajos elhunytá óta a nagyérdemű gazdaközönség részesíteni sziveskedett, azon reményt ébresztette bennem, hogy ezen immár 1913-ban 65-ik évfolyamába lépő lapok iránt a jövőben is bizalommal s elismeréssel fog lenni t. olvasóink mindinkább szaporodó serege. Csekélységemnek, mint a „Gazdasági Lapok” kiadótulajdonosának pedig legfőbb kötelességem lesz a folyó évben előlegezett bizalmat a legnagyobb fokban kiérdemelni s lapjaimat azon magas niveaun fenntartani, melyben azok atyám alatt és annak halála után állottak, sőt azok jószágát, tartalmasságát, szellemi színvonalát emelni, legelső feladatommak tekintem. A lapnak szellemi része nem apadt, sőt növekedett és illusztrációkban is gazdagodott, úgyhogy a lapok iránt több oldalról nyilvánított elismerésnek hatása alatt, jövőben még gazdagabb tartalommal s több és szebb ábrákkal fogom lapjaimat kiadni. Az eddigi szerkesztőség mint eddig is változatlan buzgalommal fogja törekvésemet előmozdítani s a külmunkatársak nagyszámu gárdáját sikerült oly kipróbált gazdasági erőkből összehozni, kiknek már névsora is biztosítékot nyújt arra, hogy az csak jó és hasznos lehet, amit gazdag tapasztalataik tárházából papírra vetve a nagyközönség elé visznek, hogy a gazdasági ismereteket terjesszék s a gazdaközönséget előrehaladásra buzdítsák. A változatosság élvezetet nyújt, mondja a latin példaszó, ezt tartom én is s azért legfőbb törekvésem lapjaim tartalmát minél változatosabbá és bővebb tartalmúvá tenni s minél több oldalúvá fejleszteni.

Az immár a XIII-ik évfolyamba lépő „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok”-ra nézve külön előfizetést is nyitok, s ezzel a több oldalról hangoztatott kívánalomnak is egyuttal eleget teszek, mert hisz a mai viszonyok között mindenki elismeri, miszerint az állattenyésztés és tejgazdaság az agrikultúra legjövődélmezőbb, tehát legnépszerűbb ága, így tehát e melléklet oly kimagasló fontossággal bír, hogy annak — szövegét és illusztrációit tetelesen áldozatok árán is kibővítve — a lehető legnagyobb elterjedést biztosítsam.

A „Gazdasági Lapok” előfizetői azonban továbbra is mint ingyen mellékletet megkapják.

Végül van szerencsém tudatni, hogy az 53-ik évfolyamát élő Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptár kiadása továbbra is tulajdonomban marad és kiadóhivatalomnál beszerezhető.

Különböző vállalataimat a magyar gazdaközönség szives jóindulatába s pártfogásába ajánlva

Budapest, 1913. január havában.

gazdatársi üdvözlettel maradok

ORDÓDY LÁSZLÓ

a „Gazdasági Lapok” az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” és a „Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptár” kiadótulajdonosa.

Előfizetési feltételek.

A „GAZDASÁGI LAPOK”

65-ik évfolyamára az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” mellékletével (XIII-ik évfolyam) együtt:

Egész évre 20 korona
Fél évre 10 korona
Negyed évre 5 korona

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” külön

Előfizetési ára:

Egész évre 10 korona
Fél évre 5 korona

Ajánljuk egyben a lapunk kiadásában megjelenő közkeveltségnek örvendő Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptárt, mely az idén 53-ik évfolyamában jelenik meg, melyet bérmentve, ajánlott postai szétküldéssel 3 K 25 fillérért, utánvétellel 3 K 45 fillérért küld meg a

„Gazdasági Lapok” kiadóhivatala

Budapest, VIII., József-utca 15.

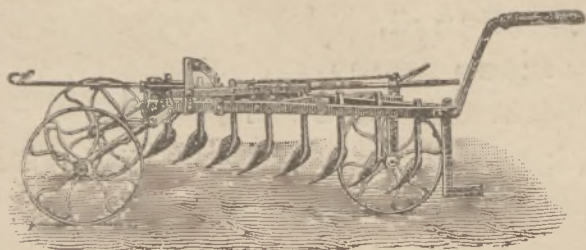
SZEMLE.

(Az időjárás. — A gabonaárak árfeljavulása. — Új hitbizomány. — Tiltakozás a balkán külkereskedelmi szerződés megváltoztatása ellen.)

Az időjárásban aligha van köszönet. Reméljük, hogy állandó hideg köszönt be, de reményünkben csalódtunk, mert néhány napja az enyhe locs-pocs idő ismét bevonult. A Duna, mely jégtablakkal volt tele, vasárnap óta fokozatosan kevesebbet zajlik. Tiszapolgárnál a Tisza pedig kiöntött. Amerikában az Ohio-folyó nagy pusztításokat vitt végbe és több száz négyszög mérföldnyi területen 3—20 lábnyi víz alatt állnak a városok, farmok és bevetett területek és mintegy 5-6000 ember hajléktalanná vált. Gazdasági bajok mindenfelé. Szolnok-Dobokában éhínség a múlt évi rossz termés miatt, a hol akció indult meg az éhínség csillapítása szempontjából. Péntek óta ismét havazik.

A gabonaárak mennek mint a múlt héten jelenk lassan felfelé. Tagadhatatlan, hogy a központban, a fővárosban nagy mennyiségek raktározottak el, de mindemellett tudtára ébredtek a tőzsdén, hogy végre is nem gyermekjáték számba mennek azok az óriási vetetlen területek, melyekről a földművelésügyi miniszterium világtermés című műve egyelőre hallgat, a mi még nagyobb riadalmat okoz a piacokon. Még mindig tartja magát a 30—35%-os ősziekben vetetlen területek híre. És ez nem tréfa dolog. A külpolitika felhős ege is csak a mellett tanuskodik, hogy bizony a gabonák szükséglete és belértéke a jelenleginél nagyobb és hogy azok művelégre nyomattak alá. Január végén állunk, messze az aratástól. És valjon a mostani auspiciumok mellett lesz-e valjon és milyen lesz az aratás, azt a jövő döntendi el.

Általában az a nézet s az a helyes is, hogy a hitbizományokra szükségünk nincsen és mint parlamenti beszédekben volt alkalmunk hallani, olyanok nem is engedélyeztetnek. Mindazonáltal újabbán Almássy Ede vas megyei földbirtokos engedélyt kapott egy hitbizomány alapítására. A belügyminiszternek jóváhagyása nagy visszatevészt idézett elő. Mikor folytonosan hallatszák a sok jogosult panasz a kötött birtok által előidézett gazdasági bajok miatt, csakugyan érthetetlen, hogy a kormány mégis hozzájárul újabb hitbizományok alapításához. Az új hitbizomány jogtanácsosa a felzudulás csillapítására nyilatkozatot tett közzé, melyben elmondja, hogy a konkrét esetben közgazdasági érdekek sérelméről egyáltalán nem lehet szó. A hitbizományhoz csupán egy 800 holdas birtok tartozik, melynek nagyrésze erdőség, közel az osztrák-stájer ha-

Mezőgazdák.

NYOLCZVASU KULTIVÁTOR

kitünő eszköz tarlóhántásra.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

tárhoz. Ezenkívül két millió korona értékű koronajáradék és a borostyánkői kastély képezi a hitbizomány állagát. Azt azonban, hogy miért volt szükség a hitbizomány létesítésére, egy szóval sem érinti. Ugyáltszik azonban, hogy részben egyik legrégebbi történelmi kastély és az abban elhelyezett kincsek és történelmi muzeum fentartására alapított a hitbizomány. De mintha elég volna már a kötött birtokból és annak szaporítása határozottan kártékony az országra.

A hunyadmegyei gazdasági egyesület választmányának Déván 1913. évi január 10-én tartott ülésében foglalkozott a külkereskedelmi viszonyok ideiglenes rendezéséről szóló ama törvényre vonatkozólag, mely felhatalmazást ad a kormánynak arra, hogy a törvényhozás megkérdése nélkül jogérvényesen módosítsa a Szerbiával kötött kereskedelmi és vámszerződést és be sem várva a szerződéseknek lejártát 1917-ben, új szerződéseket létesítsen a Balkán államokkal, Cs. Lázár László egyetemi elnök a következő indítványát terjesztette elő:

„Mély aggodalom szállotta meg a gazdatársadalom lelkét azon hirre, hogy a kormány előzékenységéből ismét rést készül ütni 1917-ig biztosítottak vélt kereskedelmi és vámszerződéseinken. Csak a teljes elvakultság nem látja, hogy Ausztriának csak kára lehet abból, ha mezőgazdaságunkat gyengítik, mely legjobb és legbiztosabb fogyasztójuk. Már a merkantil körök is belátták, hogy a mezőgazdaság méltányos védelme az ipar és kereskedelemnek is hasznára vált. Nyilvánvaló, hogy a kettős monarchia ereje a mezőgazdaság fejlődése emelkedik, vagy hanyatlik. Hogy Ausztriának semmi haszna sem lenne a Szerbiának felajánlott kedvezményekből, azt kétségbevonhatatlanul bizonyítja dr. Stribál Ferencz volt osztrák kereskedelemügyi osztályfőnök a napokban nyilvánosságra került vallomása, melyben reámutat arra, hogy csak 1892-ig állott a monarchiának módjában Szerbiával a reciprocitás elvén nyugvó kedvező vámszerződést köthetni, mert ekkor közbelépett erős és öntudatos szövetségesünk Németország, követelte saját részére a „legnagyobb kedvezés” élvezését. Majd ugyanezen okulva Francia- és Oroszország is kiereszkolták saját maguknak a részesedést is a „legnagyobb kedvezésben”, vagyis bármily nagy áldozatot is hozunk mi az osztrák ipar érdekében Szerbiának, ugyanazoknak a kedvezményeknek, melyeket az osztrák iparnak a mi bőrünkön gondolnak szerezhetni, azonnal részesei lesznek Német-, Francia- és Oroszország is. Ha meggondoljuk, hogy az osztrák ipar képtelen a német iparral a versenyt felvenni, előttünk áll ama elvitathatatlan tény, hogy céltalanul dobnák áldozatul szépen fellendült állattenyésztésünket, mert abból az osztrák iparnak semmi különös haszna sem lenne, hanem inkább kára, a mennyiben Magyarország vásárlóképességét gyengítené s saját legbiztosabb fogyasztóját.”

Ezen indokolás után a hunyadmegyei gazdasági egyesület a vármegye összes országgyűlési képviselőihez felhívást intézett, melyben, hogy pártkeretektől eltekintve álljanak résen és akadályozzák meg minden erejükkel, hogy mezőgazdaságunknak és főleg állattenyésztésünknek az 1917 évi törvényben biztosított védelméről kárunkra rés üttessék.

Ezen minden tekintetben korrekt és hazafias eljáráshoz, felhíváshoz és indokoláshoz, úgy hisszük az egész, úgy az osztrák, mint a magyar gazdatársadalom hozzájárul.

—ix.

Gazdasági levél.

Irta: Horváth János.

Ráczegres, 1913. január 21.

Tehát Sziriusz azt állítja, hogy jó esztendő lesz ez az idej. Jó. Örömet hiszem, mert könnyű Katát . . . stb. A mi külön magyar időcsinálónk azonban még nem nyilatkozott. Megvárjuk a Meteort is. Ha majd ketten is mondják a jó időt, könnyebb lesz hinnünk. Mert nagyon szeretnénk hinni a jót. (Rosszat ne is jövendőljenek, az a nélkül is megjön, aztán meg már volt belőle éppen elég.)

Karácsonytájt beszélünk arról, hogy talajnedvességünk volna ezuttal bőven a jövő termelő évszakok részére, mint mult évi maradvány. Hozzáértők után azt is tudjuk, hogy a csapadékkal sok nitrogén is jön le a légkörből a talajba. Azóta számot is kaptam ehhez az állításhoz. 24 kg.-ra becsülik ezt a nitrogénmennyiséget kat. holdanként egy év alatt átlagosan, tehát $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$ részét teszi ki a mi szokott istálló trágyával eszközölt trágyázásunknak. Vagyis végeredményként ennyivel kellene igazság szerint az idej aratásnak megfőlnöni az átlagéveket. Ebben kapnánk meg tehát az őszi időjárásban elveszett fejszének azt a bizonyos nyelét. Csak már foghatnánk.

Mert ez az éremnek az egyetlen föltevésü jobbak oldala. A másikon sorakozik aggodalomnak: az elmaradt, a késői, a nyomoruságos munkával természetellenesen a földbe erőszakolt, ki nem kelt őszi vetések óriási tömege. Aztán a még mindig folyamatban levő cukorrépa szállítás vég nélkülisége; aztán az elmaradt őszi szántások tavasziak alá; aztán az ezer okból kihordatlanul maradt trágyázás; majd a megnehezített viszonyok között lekallódott igásállatok, a följavításukat célzó abrakakarmányok óriási ára, mindezek koronája pedig a munkáskérdés.

Ez a helyzet képe. A mihez a pesszimisták még be kombinálhatnak tavaszra egy kis parázs háborút, pénztelen piacot, fagyos márcziust, követválasztást és választójogot. Rádásul a jövedelemhez jövedelmi adót.

Pesten a kávéházakban megállapították már, hogy elvetetlen maradt a rendes őszi vetések 15%-a. Mások szerint azonban a pesti kávéházak körül oly kevés rendszeren is az őszi vetés, hogy ezuttal nem ártana kivételképpen a vidékieket is megszólaltatni. Hátha onnan jönne valami tájékoztató. Ha például minden gazdasági szaklap levelezőlapon kérdőívet küldene minden olvasójának azzal a számszerű felelettel, mennyi a rendes, mennyi az idej és mennyi a még ki nem kelt késő vetésü és mennyi a természetellenesen kényszer munkával földbe tett őszi vetése? Hogy ne lennénk ilyen igen tájékozatlanok a saját érdekeinkről.

A még ki nem kelt, vagy gyenge vetések tavaszi fölsegélése soha nem volt annyira fontos és időszerű, mint most. A tavaszi fogasolásnak a hány barátja, kétannyi ellensége van. Tulbuja vetéseken könnyű megreszkizni; de gyenge, ritka, fejletlen vetésen, a hol a talaj is többnyire beiszapolt kérgessé vált, a mit használ, annyit árt is azzal, hogy táblákban tépi föl talajkérgét és azzal a vetést is. Csak a ki nagyon meg tudja választani a fogasolás napját, óráját, a mikor a talaj már nem kenőcsös, de még nem cserepes, száraz, az várhat sikert; az is akkor, ha a talaja a növény reaktiválásához elég jó erőben van. Jobb ehhez a munkához a hasonló körülmények között időmegválasztással eszközölt és ismételt viderezés. Kedves szerszám erre a célra a régi jó somogyi szegeshenger sűrű fogakkal első

munkának, kéregetésre utána s ha szükséges, a megismétlés könnyű takarófogasokkal.

A fölsegítés műtrágyákkal korán alkalmazva, a sok talajnedvesség mellett, 1—2 eső föltételezésével bizonyosan sikeres lesz; de pénzt kóstál, új kiadást. Ez pedig fájó, mert nincs és drága a pénz is, a műtrágya is. Jó lehet a szőlő, de magasan van soknak ez idén. Semmit sem csuda. Cukorrépa szállítás megy javában. Mondják, betart még vagy egy hónapig. Csak a jég-hordás a zavarja kissé. Hordják ugyanis minden módon, mert eleget aggódtunk ugyanis, hogy hátha nem lesz. Nyári tejszállításunk e szükséges előfeltétele a héten fedeztetik. Második hete hordja minden iga a jeget, csak hogy elég legyen téve. De mulik ezzel is az elkésett trágyahordás. A járhatatlan őszi utak, táblák lehetetlenné tették a kihordást és most a felgyülemllett nagy mennyiség a majorokban halmozódik össze és ugyanakkor aggódhatunk, mi legyen a határ trágyaéhes táblasorozatával, ha a készlet kihordható nem lenne mind.

Az idej cukorrépa mizéria is megismétlődhetik újra. Az idejében föl munkált talajokban óriási csapadékkészlet várja a cukorrépat, tehát ezen a czimen is lehet könnyen ismét nagy termés; míg a munkáskéz biztosítása különösen egy nagyobb terméshez soha nem volt nehezebb, mint ez idén. A vasutmenti, különösen bérlőgazdaságok nehezen nélkülözhetik, tehát nehezen küszöbölhetik ki termelésükből a cukorrépat, mert már a bérletek megkötésénél erre mint bázisra kalkulálták üzletüket. Lehet, hogy még nincs vége a cukorrépa krízisnek.

Az őszi megnehezített munkáltatási körülmények tudalevőleg munkatorlódást és tovább sok restancziát okoztak. Nagyon sok az elmaradt szántás tavasziak alá. Most, (I. 21-én) zuhogó esőben +3 C° mellett még javában jeget hord az egész világ, lévén ez határidős munka; csak ennek bevégeztével jutunk ismét elkésett trágyázásainkhoz, a mi nagyon bele nyulok a tavaszba. Ha korán ki talál tavaszodni, válogathatunk a sürgősnél sürgősebb munkákban. Ezért van jó idejük, aratásuk a vontató, motoros gépeknek, a melyek sokat, gyorsan, olcsón tudjanak szántani. Bizony meggondolandó. A masina drága, mint a méreg, nagy pénzbe kerül. De kaphatok idejekorán szántást utánna eleget, a fogatok pedig folytathatják a többi sürgős feladat, trágyázás stb. végzését. Tehát így a gép árával nagyobb regievel teremthetünk magunknak termelésünkben újra normális helyzetet és van gépünk más esztendőre is. Ha nem gépezünk, agyonhajszoljuk az ökreinket, mégsem tudunk elégséget tenni a mezőn és normálisan aluli terméseredményekre lehet csak kilátásunk. És gépünk nincsen. Tehát válogathatunk, melyik a kevésbbé rossz: a megtörtént kiadás, vagy az elmaradt bevétel? . . . De nem kevésbbé nehéz az elhatározás sem a gép vásárlására. Akkor a reklám és annyira csak a reklám járja, a pozitív, megbízható tapasztalat és a garancia vállalása oly kevés éppen; mint a magyar gazdaságközönség idegenkedése a gépektől és járhatatlansága a gépek megítélésében a milyen igen nagy. Ezt az elválasztó mélységet áthidalni könnyebb lett volna, ha a mult őszi traktor-versenyt nem Ausztriában, valahol Ebersdorfban tartották volna meg csak, hanem nálunk is. Hadd épüljünk.

Ideje lenne ha már megbízható gépsegítséget kaphatnánk a talajmivelés megoldására; mert maholnap nem lesz béres az ökörfogat mellé. Ma már lealázónak, gorombának tartja a cseléd a béresi »hivalt«, úgy mint egy évtizeddel

A szabadalmazott

„JURENÁK ERE”

szerkezete egyszerű,
kezelése könnyű,
szabályozása gyors,
kb. 50%-kal többet szánt,
kb. 30%-kal kevesebb vonóerőt igényel,
legtökéletesebb s a jövő ekéje.

Részletes árjegyzéket szivesen küld:

„JURENÁK” szab. ekegyár Részvénytárs., MAROSVÁSÁRHELY.

ezelőtt Somogyban a »bihalosok« tették, a kik szőlításkor testületileg kértek »más hivatalt, mivel hogy ezt már nagyon restelljük.« A szeke-res béres volt még nemrégiben is a gazdasági cselédség tömör magva, éliteje Ma kevésbé, hogy enyhén szóljak. A gondoskodás helyettesítéséről idejekorán is van, de aktuális is. Mert ha béres sem lesz vagy csak nagyon silány és helyettesítője sem lesz, megáll a tudomány.

Pedig a termelés a fokozódó fogyasztás mellett nem csak hogy meg nem állhat, de csak előre mehet. A fejlődő tudomány óriási lépésekkel viszi előre a termelés ügyét, megjelölve az utakat a természetes tényezők megismerésére és így azok jobb hasznosítása felé. Föltartóztatlanuk hajt az óriási arányokká fejlett kérdés, az emberiség élelmezésének szolid ellátása, a gyáripari módon eszközözendő termelés felé. A mikor majd minden földet, minden esőcseppet, minden napfényt, meleget, időt, természeti erőket föl kell használnia, értékesítenie a termelőnek. Tehát a talajmunka a termelés fejlődésével meg fog sokszorozódni mennyiségben és minőségben. Ezt a földadatot a létező legkisebb kisipar legregőbb szerszámával, az állati fogatos ekével megoldani nem lehet. Mert drága, mert lassu, mert kivihetetlen. Annyi ember, annyi állat, annyi eszköz, annyi legkisebb önálló egység főlhalmozása, szervi egészszé alakítása, állandó, helyes foglalkoztatása indokolatlan és lehetetlen is.

Talajmivelésünk teljesen technikai feladattá fog válni, hogy érvényesüljenek a gyáripari munka előnyei: a gyorsaság, az egyöntetűség, az olcsóság a mező üzemben is; annál is inkább, mert a lehető fogattartást bőven elfoglalja a szállítás, a tömegek mozgatásának a reá váró földadata.

De pardon hova, elvittek ezek a fránya masinák! Visszakozom már: rendre, rendre! Csak azt kívánom még leszögezni, hogy ha e gondolatok utópiának tűnnek föl ma még, tanácsos is, szükséges is velők foglalkoznunk. Holnap-holnapután valóra válhatnak; a meg-
lepetések korát éljük.

Még valamit az állatokról. Az őszi-téli abnormális körülmények között lezsarolt igás állatok erőbentartására elégtelen a mult év elázott, kilugozott szálas takarmánya. A kiegészítésre több abrakféle szükséges, a mi annál inkább könnyen lehet, mert a tengeri és a répa szerepet cseréltek. Máskor a répa mint romlékony áru került gyors felhasználásra, ma a tengerit prédáljuk nagy sietve, mert a mit korán, éretlen és eléggé szárazan begöréztünk, az örökös nyirkos, ködös, széltelen időjárás hatása alatt visszafejlődött a görékban, teleszivódott nedves-séggel. Mesterséges szárítók pedig meszsze vannak.

A nitrogénus abraktakarmányok a piacon oly drágák, a mióta Kellner tudománya általános lett, hogy rentábilisnak ígérkezik már a saját termelés. Ezt a célt fogja szolgálni a lóbab, sójabab termelésnek a fölkarolása. A lóbab a megfelelő viszonyok közt szolid növény. Mint előnövénye a búzának is nagy értékű. Ellenben a sója tömörebb, tápdusabb és burgonya, répa között köztesveteményként is érvényesül. De fontos, hogy nagyon sok változata közül a megfelelőt alkalmazzuk. Engem a M. Magtényesztési R.-T. Budapest, Harisbazar 6. látott el kitanitással, maggal, ugy, hogy ezidén már saját magom van s megfelelő. A 18 koronás olajpogácsát, a 12½ koronás korpát kell vele kihelyettesíteni tehenészetben és sertésenyésztésnél.

A sertésárakra eléggé jellemző, hogy cselédek

egymás között adnak-vesznek fias koczáat 4—5 malaczczal 30—35 forintért. És örül, a ki tuladott rajta.

A tehenészetek eddigi gümőkör réme mellé odasorakozott nem kisebb kártevőnek a fertőző hüvelyhurut, járványos elvetélés, a borjak ragadós tüdő- és mellhártyalobja, gyűjtőnevén a szeptikémia. Ha még nem volt, ez majd csinál depekorációt. Erre való a sok svájci import?

Ennyi anomáliát ha felsorolunk is, soha sem azért tesszük csak, hogy panaszkodjunk; hanem, hogy a gátló akadályokat megismerjük, velük számot vessünk és leküzdésüket tervszerűleg végezhessük. Ehhez kívánok sok Istenáldást.

A világ termése.

A földmivelésügyi miniszter folyó hó 19-én adta közre az 1912. esztendő világterméséről szóló jelentését. A közel háromszáz nyomtatott oldalra terjedő munkát, mely évről-évre tájékoztat ad az érdeklődőknek és szakembereknek a világ őstermeléséről és terményforgalmáról, ezidén megváltozott alakban és az eddigiéknél sokkal áttekinthetőbb beosztással tárja elénk a világ terméseredményeinek roppant adattömeget, a mely ezidén jelentékenyen megnövekedett egyrészt hét, eleddig nem tárgyalt ország bevonásával, másrészt azzal, hogy az új jelentés kiterjeszkedik az összes főbb terményeken felül a takarmányfélékre, kereskedelmi növényekre s egyes országok sajátos főbb terményeire, így a többi között a sesamra, a rizsre és a teára is.

A tartalombeli, illetén gyarapodáson felül a nagy munka célját igen előnyösen szolgálja az új beosztás. E szerint a tárgyalt országok két főcsoportra oszlanak: behozatali és kiviteli országokra. E két főcsoporton belül minden egyes ország külön fejezetben van ismertetve, a mely fejezet három részben 1. általános részben (az ország kiterjedése, lakossága, termőterülete), 2. részletezésben (a termelés és forgalom évi adatai), 3. összefoglalásban (a termelés és forgalom adataiból levonható következtetések) foglalja össze az illető országokra vonatkozó anyagot.

Végezetül pedig az összes adatokat külön táblázatokba foglalja, a mivel nagy szolgálatot tesz az anyag áttekinthetőségének.

Az ilyképpen teljesen megjavított rendszerű munkát roppant anyaga, bármiféle szempontból is tanulmányozzuk át, rendkívül tanulságos. Elsősorban természetesen a mezőgazdaságnak és kereskedelemnek szolgál utmutatásul, de értékes forrásművet nyer benne a nemzetgazdaság és a szociologia tudománya is.

Mind e szempontok természetesen nem dolgozhatók fel rövid hirlapi ismertetésben. Ezért az alábbiakban csak a főbb adatesoportok ismertetésére szorítokozunk.

A világ termése. Az adatok e műben negyvenhárom országból vannak összegyűjtve. A mely országok e kimutatásból hiányzanak, azok vagy jelentéktelen, vagy egyáltalán nem gabonatermelő országok, ugy, hogy a világpiacz szempontjából tekintetbe nem jöhetnek. El lehet tehát mondani, hogy az 1912. évi jelentés a benne foglalt bővítések révén az első teljes világtermésjelentés. E szerint a világ termése az elmúlt évben így alakult:

Buza	1,115.68	millió q.
Rozs	503.15	» »
Árpa	404.61	» »
Zab	756.17	» »
Tengeri	1,195.05	» »
Összesen	3,974.83	millió q.

Az összes gabonameműek terméshozama az előző esztendőben volt:

1911-ben	3,241.00	millió q.
1910-ben	3,566.87	» »
1909-ben	3,510.96	» »
1908-ban	3,165.80	» »

Vagyis az 1912. évi összes terméshozam 733.83 millió métermázsával nagyobb az előző 1911. évi világterméseredménynél.

A világtermés feleslege. Az 1911. évi gabona világtermésből közvetlenül az 1912. évi aratás előtt fennmaradt raktári készlet volt:

Buza	28.27	millió q.
Rozs	2.25	» »
Árpa	4.81	» »
Zab	3.51	» »
Tengeri	23.30	» »
Összesen	62.14	millió q.

Ha ezt hozzáadjuk a fent kimutatott 3,974.83 millió métermázsá 1912. évi terméseredményhez, akkor az összes rendelkezésre álló gabonakészlet 4,036.97 millió q volt közvetlenül az aratás után.

Mint hogy a világ 1913. évi valószínű gabona-szükséglete 3,842.80 millió q levonva a rendelkezésre álló készlet fent kimutatott összegéből, marad az egész világra nézve 194,17 millió q gabonafelesleg.

Igen behatóan tárgyalja a jelentés a behozatali és kiviteli országok egymáshoz való viszonyát, terméseredményeik és készleteik arányait. Az erre vonatkozó táblázatok igen érdekes utmutatásokkal szolgálnak.

A termésátlag. A miniszterium munkálatának egyik legbecsesebb része a termésátlagra vonatkozik. A termésátlag már az egyes országok tárgyalásánál külön-külön fel van tüntetve minden egyes főbb terményre vonatkozóan, a mű végén azonban az idevonatkozó adatok táblázatokba vannak összefoglalva. Ezek a táblázatok, a melyek hektáronként és katasztrális holdanként mutatják a termésátlagot, fölöttébb tanulságos összehasonlításra ösztökélnek.

Az összes termények közül nézzük e helyütt a buza termésátlagára vonatkozó termésátlagokat katasztrális holdanként:

Dánia 15.20, Uj-Zeeland 14.18, Belgium 13.52, Németbirodalom 13.03, Németalföld 12.50, Portugália 11.68, Peru 11.51, Svájc 11.04, Svédország 10.42, Angolország 10.09, Egyiptom 9.81, Luxemburg 9.34, Bulgária 8.91, Ausztria 8.65, Norvégia 8.61, Canada 8.38, Chile 8.05, Franciaország 7.89, Japán 7.58, Magyarbirodalom 7.45, Törökbirodalom 6.98, Románia 6.76, Szerbia 6.62, Amerikai Egyesült Államok 6.41, Olaszország 5.46, Bosznia-Hercegovina (annektált tartomány) 4.68, Kelet-India 4.64, Marokkó 4.64, Spanyolország 4.57, Uruguay 4.24, Orosz birodalom 4.92, Argentina 3.77, Ausztrália 3.72, Görögország 2.99, Algir 2.90, Tunis 1.29 q.

Rendkívül tanulságos és példaadó ez a kimutatás minden ország kormányzatának és mezőgazdaságának, mert megmutatja, hogy függetlenül az egyes országok egész buzatermelésétől, mely elvégre a maga tömegében a bevetett terület nagyságától függ, azonos nagyságu területen milyen eredményeket lehet elérni okszerű gazdálkodással. Ime a kis Dánia a világ összes buza-termelő államainak élén jár termelésének intenzitásában. Hazánk pedig ez a hires gabonatermő föld a huszadik helyen következik utána.

HEREMAGFÉLÉK DIJMENTES ARANKAMENTESÍTÉSE.

Minden gazda luczerna és lóhere vetőmagját egészen **dijmentesen arankamentesítem.** Örvendeni fogok, ha ajánlatomat gazdáink minél számszabban fogják igénybe venni, mert ezáltal is hata mas lépéssel fog előrehaladni Magyarország lóhere- és luczernavetésének megtisztulása az arankától. ■ ■ ■

Mauthner Ödön
cs. és kir. udvari magkereskedése
BUDAPESTEN.

A többtermelés és a számtartás.

Irta: Lamberger Béla.

Az egész országra kiterjedő többtermelés megvalósításának legfőbb akadálya ma nem a technikai tudás hiánya, mert ez elég könnyűszerrel megszerezhető. A főakadály a közgazdasági szakértelemmel karöltve járó kereskedelmi szellem és a kalkulációkhoz való képesség hiánya. Ha a gazda keresi az újításokat, ha haladni akar, azaz mer, mert képesnek érzi magát arra, hogy megítélje, melyik újítás lehet anyagilag előnyös, úgy a technikai eszközöket könnyen felkeresi. Az új gépeket mindenhol elébe rakják, az új műtrágyákat is, szívesen megmagyarazzák neki, hogyan használja. De bizony sajnos, a legtöbb gazdánál hiányzik a képesség annak megítélésére, hogy mely technikai újítások és üzemátalakítások ígérnek anyagi sikert. Ezért oly bátortalan a haladás a többtermelés felé. Pedig hát a többtermelésnek anyagilag előnyös volta Magyarország mezőgazdaságára nézve adva van, a közgazdasági viszonyok rohamos átalakulása által.

A haladásnak a többtermelés és minőségi termelés (buza helyett kerti vetemény stb.) felé egyik akadálya az, hogy a gazdák nagy többsége egyáltalán nem ismeri a nagy társadalomgazdasági változásoknak hatását gazdaságának jövedelmezőségére. Nem is tudja, hogy üzemének egész szervezését, minden új üzemág bevezetését, minden új gép vetelét, minden új termelési módszer használatát a piacz tartósabb árváltozásaihoz kell alkalmaznia. Vagy ha ezt tudja, úgy hiányzik az alap annak megítélésére, hogy hogyan kell ezt az alkalmazkodást megvalósítani. Nem tudja konkrétan, hogyan hat a közgazdasági helyzet üzemágra és mely következmények vonhatók ebből le az üzem fejlesztésére vonatkozólag. A bizonytalanság tétovázóvá teszi, fél az újítástól, mert nem tudja, mily eredményre fog az vezetni, gazdálkodik a régi módon és nem tudja, hogy míg a haladás helyesen és helytelenül lehetséges, tehát vagy meggazdagodáshoz, vagy elszegényedéshez vezethet, (a hozzá nem értő kezében) addig a közgazdaság gyors fejlődése mellett az, aki nem halad, feltétlenül a kerek alá kerül. Az újítás előnye kétséges lehet, de a maradiság hátrányos volta kétségtelen.

De ki tud ma biztos siker tudatában haladni? Ki nem játszik bizonyos mértékig szerencsésjátékot az újításokkal, az üzemtervezéssel? Igen kevesen. Igazán eddig csak nagyon kevés gazda számolt, mielőtt cselekedett; az is csak tökéletes adatok segítségével és éppen ezen gazdáknál gyakran hiányzott a technikai tudás. Többnyire valósággal az emberi intuitív felismerő képességére volt alapítva eddig a haladásban vezető üzemének fejlődése. A dolog annyiban könnyű volt, hogy mostani időnkben az árak gyors emelkedése folytán a legtöbb nyershozam növelő intézkedés egyszersmind emelte a tiszta hozadékot is. A több vagy kevesebb előny kérdése így háttérbe szorult, mert hiszen veszteség a haladásnál ritkán volt, legfeljebb kevesebb előny, mint a mennyi továbbfejlesztésnél alapos számítás és számtartás alapján lehetett volna. De legelő haladó gazdáink elérték azt a határt, a hol már igenis meg kell vizsgálni, mely javítások jelentenek anyagi hasznot is.

Csak úgy érhetik el a legnagyobb jövedelmet, csak akkor használhatják ki az összes, a jövedelem emelésére alkalmas technikai vívmányokat, azaz igazán modern gazdák csak akkor lehet-

nek, ha oly eszköz birtokában vannak, melynek segítségével az *intenzitás leghelyesebb mérvét meg tudják állapítani* minden egyes üzemágra, minden egyes üzemfejlesztési intézkedésre nézve. Tudniok kell, mikor érték el azt a határt, amelyen túl nem érdemes már a műtrágyát szaporítani, több állatot tartani, a takarmányozást javítani stb. Ehhez szükséges egy megállapító eszköz, mely pontosan ellenőrzi a közgazdasági helyzet és az intézkedéseknek hatását az egyes üzemágakra.

Ma ugyan az a baj, hogy mert a megállapító eszköz hiányzik, a legtöbb gazda lejjebb viszi a befektetési határt, mint az a mai viszonyok között tényleg fekszik. Igaz, hogy a nagy mezőgazdasági krízis idején, melyet mi, mint exportvámterület sokkal jobban megérezünk, mint Németország, előfordult, hogy technikailag igen tökéletes üzemek tulajdonosai éppen az akkori viszonyokhoz képest tulbelterjes, vagy helytelenül belterjes gazdálkodásuk miatt rossz anyagi eredményeket értek el.

Akkor nálunk nem volt helyes oly intenzíven gazdálkodni, mint a sokkal magasabb föld- és terményárakkal, valamint munkabérekkel bíró Németországban. Ma sokan csak ezen balsikerekre emlékeznek és ezért félnek a haladástól, és elfeledve azt, hogy viszonyaink azóta a németországiakhoz közeledtek, azt hiszik, hogy a modern vívmányok alkalmazása üzletileg hátrányos. Pedig a gyors haladás szükségessége közgazdaságilag adva van és csak érteni kell a válogatást az üzem fejlesztésére alkalmas eszközök között. Ezen eszközök relatív jelentősége egészen különböző lesz az egyes gazdaságokban azok klimája, talaja és gazdasági helyzete szerint. Ugyanazon újítás két különböző üzemben igen különböző anyagi eredménnyel fog járni. Gazdaságilag mérvadó a gazdaság fekvése, a piacz árai, a gazda vagyoni helyzete és képességei. Ezek pedig mind egyazon üzemnél is változó tényezők és befolyással vannak az üzemágak tiszta hozadékára.

Fontos az, hogy a gazda lehető pontosan tájékozva legyen, hogyan jövedelmeznek az egyes üzemágak gazdaságának speciális viszonyai közt és hogy a kezében legyen egy műszer, melynek segítségével rögtön meg tudja állapítani, hogy a közgazdasági helyzet valamely változása vagy saját intézkedései hogyan hatottak az üzemágak jövedelmezőségére. Csakis ha ezt tudja, képes a társadalmi gazdaság valószínű, jövőbeli fejlődésének, saját anyagi erejének és személyes képességeinek számbavételével megállapítani az általa ismert üzemfejlesztési (esetleg valamely idejétmult üzemágban visszafejlesztési) intézkedések közül, melyek azok, a melyek a jövedelmet legjobban fokozhatják.

Csakis egyes üzemágai jövedelmezőségének és ezen jövedelmezőség változásainak teljes ismerete mellett tudja az üzemvezető, mely üzemágban és ennek, mely pontján alkalmazhatja az anyagi siker legnagyobb reményével a rendelkezésre álló pénzt, vagy mely üzemág jövedelmező oly jól és fog előreláthatólag oly jól jövedelmezni, hogy érdemes lenne pénzt kölcsön venni, vagy valamely más rosszabbul jövedelmező üzemágból részben kivonni, csak azért, hogy ebbe fektesse. Tudnia kell végre a gazdának, mely üzemágak nem jövedelmeznek jól, hogy ezeket megreformálhassa, vagy megszoríthassa. Mindezeknél feltételezve, hogy nem közgazdaságtani vagy természeti muló okok idézték elő az üzemág ilyen vagy olyan helyzetét, hanem vagy az ok, vagy az okozó körü-

mény evolúciójának iránya állandónak ígérkezik.

Ha tudjuk az eddigi viszonyok hogy hatottak az üzemágakra, ismerjük a mezőgazdasági technika legújabb vívmányait és elég közgazdasági előrelátással rendelkezünk, úgy hogy meg tudjuk ítélni, hogy mely körülményekre kell számitanunk, akkor képesek vagyunk üzemünket az anyagi siker reményével fejleszteni. Csak ha majd minden gazda ilyen biztos alapokon tudja, akkor és csakis akkor fogja is merni fejleszteni. üzemét a többtermelés felé. Ameddig azt hiszi, hogy csak a nem mezőgazdasági osztályok érdeke atovábbfejlesztés, míg ránézve kárral jár, addig maradi lesz.

A gyors és biztos elhatározások lehetősége csak akkor van adva, ha előrelátó képességünk növekszik, ha új intézkedések valószínű hatását gyorsan át tudjuk tekinteni. Ennek feltétele pedig az üzemvezetőnek természettudományosan megalapozott technikai tudása és közgazdasági törvények lehető tökéletes ismeretén alapuló előrelátása mellett, saját gazdaságának minél alaposabb ismerete. Minél tökéletesebb ez, annál gyorsabban választhatja ki a gazda a technikailag számbavehető intézkedések közül a jövőben valószínű fejlődés mellett a valószínűleg egjővedelmezőbbet. Saját üzemét és annak reakezióját a piacz árváltozásaira a gazda csakis alapos számtartás segítségével ismerheti és figyelheti meg. Természetes, hogy magukban a számtartás adatai nem mutatják a teendőket, hanem éppen csak adatok, melyeknek feldolgozásához és csoportosításához a következtetések levonására ész és szakértelem, főleg pedig kereskedői szellem és széles látókör szükségesek. A számtartás adatai nem az esetenkénti megfontoló számvetések helyettesítésére valók, hanem azok erősebb megalapozására; azok konkrétan kiinduló pontjául szolgálnak egyrészt, azok ellenőrzésére másrészt. Végre még esetleg figyelmeztetnek arra, hogy jó lenne valamely kérdést megvizsgálni.

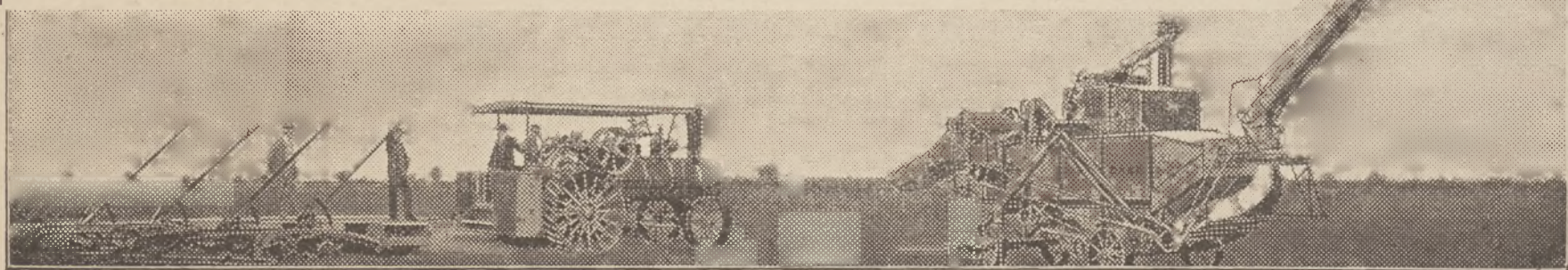
Bele kell már szokni, hogy csak kevés ideig boldogulunk már néhány technikai fogásnak a külföld példája utáni elsajátításával, hogy organikus kerek összefüggő képzettség és elsősorban közgazdaságtani képzettségre van szüksége a modern gazdának, hogy az egyoldalú technikai javításoknak hamar elérkezik a határa, hogy üzemtani tudás kell, mely az újításokat vezesse, hogy üzletté kell lennie a gazdálkodásnak, üzletté, melynek alapja a számtartás. Nemsokára a számtartás kérdése lesz a sarokpont, mely körül minden forogni fog, ha majd nélküle boldogulni nem lehet. Eljön az idő, a mikor a helyzet keservesen kényszeríti majd a gazdákat. De jó lesz ezt az időt be nem várni, kissé előredolgozni, a míg nincs baj, hogy mikorra az intenzitást meghatározó tényezők valamely csökkenése alkalmával a gazdák kétségbeesetten kapkodnak majd az alapos számtartás után, az ne legyen szalmaszál, hanem erős tutaj, a melyen biztosan lehet evezni a boldogulás felé. Mert ma elkapatva a technikai javítások sikerei által, bizony keveset törődnek gazdáink, de még a német gazdák is a számtartás kérdéseivel. Kialakult vélemény nincs még a fontos alapkérdésekben sen.

A köz érdekében kérem gazdatársaimat, ne álljanak félre, hanem közöljék nézeteiket és segítsenek ily módon a biztosabb jövő megalapozásában.

CASE szánt, arat, csépel!

Ne a benzinyáraknak dolgozzék, hanem saját magának! Gondolja meg, hogy a motorbenzin ma már több mint 40 korona. Dolgozzék gőzgéppel! Vezérképviselő

Hahn Arthur és Társai Budapest, VIII., Üllői-ut 25/G.

Tavaszi buza termelési adatai.

Irta: Ifj. Fauszt Elek.

Tavaszi buza — ravasz buza, mondja a magyar közmondás. Régen tudjuk emez igazságot, a körülmények azonban sokszor elfelejtetik velünk annak valódi mélyreható értelmét. Most különösen okunk lehet ezt mondanunk, hiszen az őszi vetések nagy része elmaradt, néhol az előirányozottnak 20–25% át alig sikerült a földbe hozni s nem egy gazda úgy gondolkodik, hogy az elmaradt őszi búzát tavaszi búzával pótolja. Tettek-e ezek számítását, azt nem tudom, de hogy sokan vannak e véleményben, a tavaszi buza vetőmag szokatlanul nagy kereslete mutatja. Most pedig éppen időszerű volna, hogy a megszokott vetésforgók kereteiből kibontakozva, mindenki úgy állítsa be vetőtervét, a mint azt a jövedelmezőségi feltételek megkívánják.

E lapok hasábjain már egy ízben utaltam arra, hogy ne hirdessük oly nagyon egy bizonyos kötött vetésforgó jóságát, mert ha elméletileg van is ideális vetésforgó, ez egy és ugyanazon gazdaság különböző viszonyaiba se tud mindenkor beilleszkedni, hanem e helyett a növények termesztésének sorrendjét esetről-esetre úgy állítsuk egybe, a hogy a gazdasági feltételek a jövedelmezőségi számításokkal kapcsolatban indokolják. Az adott őszi időjárás a legjobb példa erre, mert a tavaszi vetőtervnek nem sablonos, hanem a helyi viszonyoknak megfelelő számításra alapuló összeállítása az ideai gazdasági jövedelmezőségét egymagában is képes megalapozni.

Fenti közmondás a tavaszi buza bizonytalan termesztését fejezi ki, mely talán az ideai évben fokozódhatik, mert a hosszú őszi daczára az őszi szántásokkal el vagyunk maradva, a tavaszi buza sikeres termesztése pedig föltétlenül őszi szántást követel, hiszen egyike a legkorábban elvetendő tavaszi növényeknek. A Köztelek f. évi 1. számában Kiszél Zsigmond intéző már rámutatott a tavaszi buza termesztésének jövedelmezőtlen voltára s nézeteihez teljes mértékben csatlakozom, mégis e kérdéssel azért foglalkozom behatóbban, mert az ottani következtetések az 1900. és 1901. évek átlagára vonatkoznak, tehát elég régi és elég csekély adata és úgy sokan azt gondolhatnák, támaszkodva a tavaszi buza ingadozó termésátlagaira, hogy a jelen évben kedvezőbb eredményeket érnek el.

Lássuk tehát az alábbiakban egy oly uradalom átlagait, melynek 6 gazdasága Somogyban, 1 Zalaiban és 1 Fejérmegyében már 1900. év óta meglehetősen jó talajban kiterjedtebben termesztik a tavaszi búzát. Ezt összehasonlítva a másik két tavaszi kalászos, az árpa és zabbal, uradalmi átlagul a következő adatokat nyerjük:

Termelés éve(i)*	1 kat. hold átlaga		
	t. buza	t. árpa	zab
1900	8.81	7.87	9.38
1901	6.57	8.73	9.38
1902	11.03	11.83	12.19
1903	9.91	11.69	10.63
1904	6.70	6.96	9.67
1905	8.58	11.29	8.32
1906	9.23	10.05	9.68
1908	5.66	9.14	8.13
1909	11.80	10.45	10.74
1910	6.30	6.85	8.00
1911	11.15	12.99	10.70
1912	12.10	14.50	11.98
Átlag összesen	8.98	9.69	9.90

Az uradalom átlagtermése legkisebb a tavaszi búzánál, legnagyobb a zabnál, a különbség azon-

*) Az 1907. évből nincsenek adataim.

ban korántsem oly nagy, mint Kiszél Zsigmond adatainál, mert szerinte az árpa 254 kgr.-al, a zab 202 kgr.-al termelt többet a tavaszi búzával, míg itt az árpa javára 71 kgr., a zab javára 92 kgr. a különbség. A két forrás adatai között előálló nagy differencia a ravasz buza kifejezésben találja meg magyarázatát, mert az én adataim 3 vármegyében fekvő 8 gazdaság 12 évi átlagára vonatkozik, míg említett cikk 1 megyében fekvő 1 uradalom 2 évi átlagát veszi számításának alapjául. Ha tehát a különbség átlagban véve nem is olyan nagy, mint a hogyan Kiszél említi, a tavaszi buza termesztési átlaga mégis az árpa és zab mögött marad.

Az alacsonyabb átlag azonban egymagában még nem kiöngölhető. Ha vizsgáljuk az egyes évek átlagait, úgy azt találjuk, hogy a zabnál a legkiegyenlítettébb. Daczára, hogy rendes körülmények között a zab helye a vetésforgóban a trágyázás utáni 4–5 év, az egyes évek termései között nagy ingadozásokat nem veszünk észre. Nagyobb mértékben van meg ez a tavaszi árpánál, hol két rossz év (1904, 1910) termésével szemben öt jobb év (1902, 1903, 1905, 1911, 1912) termése mutatkozik, legnagyobb az ingadozás azonban a tavaszi búzával, hol négy rosszabb év (1901, 1904, 1908, 1910) mellé csak négy jobb év termése (1902, 1909, 1911, 1912) sorakozik. Átlagban tehát azt mondhatjuk, hogy a tavaszi búzával 3 év között egy rossz, egy közepes és egy jó év van. Az a rossz év lehet igen rossz s a jó év csak ritkán igen jó, a mi még jobban feltűnik, ha közlöm az egyes gazdaságokban előállt termések minimum és maximumát, vagyis

tavaszi búzával	2.27	14.20
tavaszi árpánál	4.96	16.71
zabnál	5.12	13.77

métermázsa volt a két legszélső határ. A következtetés pedig az, hogy 3 év termésének nem szükséges váltakozva jónak, rossznak és közepesnek lennie, hanem 3 évi rosszat, 3 évi közepes, végül 3 évi jó termés követhet s ez esetben az a gazda van a legjobban sújtva, a ki a legszélsőségebb határok között mozgó gabonát termelte a legkiterjedtebb mértékben, mert a sors csapása következtében esetleg nem tudja kivárni a jobb évek termését. A három tavaszi kalászos termésátlag határainak közlése tehát másodizben figyelmeztet, hogy a legreálisabb számadatokat szolgáltató gabonanemet karoljuk fel kiterjedtebb mértékben, mert miként a zab termesztésénél láttuk, ez vezet bennünket a legnagyobb termés átlagokhoz.

A könnyebb áttekintés kedvéért a tavaszi kalászosok termésátlagáról még egy harmadik összeállítást is közlök, mely rámutat arra, hogy a leolyt 12 év alatt a fenti gazdaságok termésátlaga milyen %-os arányban volt bizonyos meghatározott métermázsa szám körül. Vagyis 76 adott külön esetben

G a z d a s á g o k t e r m é s á t l a g a

	t. buza	t. árpa	zab
2–3 q között	2.7	—	—
3–4 " "	1.3	—	—
4–5 " "	5.3	1.3	—
5–6 " "	4	2.6	1.3
6–7 " "	15.9	8	10.5
7–8 " "	11.8	10.5	17.1
8–9 " "	11.8	13.1	17.1
9–10 " "	11.8	14.4	6.5
10–11 " "	14.4	18.5	13.1
11–13 " "	10.5	17.1	2.63
13–15 " "	10.5	9.2	8.1
15 q-án fölül	—	5.3	—
Összesen	100%	100%	100%

Kimutatásunk szerint legnagyobb százalékban vagyis leggyakrabban elért termésátlag

tavaszi búzával	6–7 q
tavaszi árpánál	10–11 q
zabnál	11–13 q

között ingadozik, míg viszont 6 q-án aluli termés a tavaszi búzával 13.3%-os, a tavaszi árpánál 3.9%-os és a zabnál csak 1.3%-os arányban fordul elő. Még tehát a kat. hold átlagtermésnél esetleg lekicsinyelhetnénk az árpa és zab javára mutató 71, illetve 92 kg.-nyi különbséget, addig a százalékos arányok sokkal jobban felhívják figyelmünket, sokkal jobban intenek, hogy ne csak azokat tartssuk jó gazdáknak, a kik idejüket teljesen künn a gazdaságban töltik, a kik szemeiknek jóságában bizva mindent gyakorlati érzékkel bírálnak el, mert sokkal nagyobb jövedelmezőséget érhetnek el azok, a kik a helyes gyakorlati érzéket a számtani tudással és akarással párosítják. Tegyük tehát ezek után mi is számításainkat

Állítsuk szembe a tavaszi kalászosok egy kat. holdra eső termésátlagát, 22 K-ás buza, 19 K-ás árpa és 20 K-ás zab mellett. A termesztési körülményeket egyformáknak vehetjük s így a bruttó jövedelemből csak a vetőmag különböző értéke jön levonásba. Tehát 898 kg. tavaszi buza á 22 K = 197.56 K, levonva 105 kg. vetőmag = 23.10 K, marad bruttó 174.46 K, 969 kg. tavaszi árpa á 19 K = 184.21 K, levonva 75 kg. vetőmag = 14.25 K, marad bruttó 169 K 96 f, 990 kg. zab á 20 K = 198 K, levonva 70 kg. vetőmag = 14 K, marad bruttó 184 K.

A tavaszi búzával szemben tehát az árpa termesztésénél kb. 5 K veszteség, a zabnál 10 K nyereség áll elő, kat. holdanként az említett uradalom 12 évi átlagára vonatkoztatva. Ha pedig az utolsó két év kétségtelenül szokatlanul jó termését elhagyjuk, mely a tavaszi búzával különlegesen kedvezett, úgy a holdankénti átlag utánszámításánál 3 K a tavaszi árpa és 15 K a zab javára mutatkozik.

Az elmondottak alapján levonhatjuk a tanulságokat.

1. A tavaszi buza termesztése kb. egyenlő jövedelmet szolgáltat a tavaszi árpáéval, mégis nagyban termesztése nem tanácsos, mert ez által viseljük azt az óriási rizikót, mely 2–3–4–5 q termése esetén előáll. Ezzel szemben valamely különlegesen nagy termésátlagokat sohasem érünk el, hanem a jobb termések csak a súlyos évek termését egyenlítik ki.

2. Tavaszi búzával szemben a zabnak mostani ára mellett határozottan fölénye van, mert termése kiegyenlítettébb, biztonságos s nemcsak nagyobb termésátlagot, hanem nagyobb jövedelmet is szolgáltat. Termesztési átlaga a trágyázás utáni 4–5 évre vonatkozik, mely ha a tavaszi búzával a trágyázás utáni 2–3 évre helyeztetnék, nemcsak átlagtermése, de jövedelmezősége is nagyban fokoztatnék.

3. A hol a viszonyok a tavaszi árpa termesztésének különlegesen kedveznek, mint például a czukorrépa gazdaságok a sörárpának, ott a tavaszi buza ezzel is határozottan felcserélhető, mert az árpa normális jövedelmezősége a tavaszi búzával egyenértékű, nincs a termés anynyira tág ingadozásoknak alávetve s esetleges nagy termés esetén (közölt adatok gazdasági átlagai között vannak 15.17, 15.33, 16.71, 15.78 q-ás termések) a tavaszi búzát határozottan felülmulja.

Az elmondottak alapján indokolatlan tehát, hogy az elmaradt őszi búzát tavaszi búzával pótoljuk. A tavaszi buza termesztésének szükségessége azok téves hiesztelésén alapszik, a kik

Elmaradt szántások pótlására, valamint az őszi szántásoknak tavaszi munkálására legcélszerűbb talajmívelő-készlet a

CATERPILLAR tractor

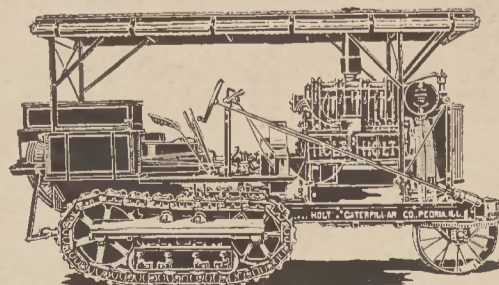
3 darab kétsoros tárcsásboronával egyesítve

mely ily összeállításban közel 10 méter fogási szélességgel dolgozik és naponta legalább 80 holdat készít elő vetés alá oly finoman elaprózott porhanyó minőségben, mint a kerti föld.

A Caterpillar az egyetlen vontatógép, mely kifagyott, átázott lágy téli barázdákban haladni képes és a talajt még félannyira sem nyomja meg, mint a lovak vagy ökrök patái.

Közelebbi értesítéssel szívesen szolgál a

Holt Caterpillar Company vezérképviselője, Budapest, V., Hold-u. 15.

tavaszi buzájukon, mint fölötté drága vetőmagon szeretnének tudni, nem gondolván meg, hogy nemcsak egyeseknek, de az egész országnak mérhetetlen anyagi kárt okozhatnának. Vegyük tehát elő több évnek termelési adatait, ne irtózzunk egypár száznak papirosra vetésétől, ne akarjunk a szokásos vetőforgóknak teljesen rabja lenni s helyettesítsük az elmaradt őszi buzát zab vagy árpával, a szerint, a mint az adott körülmények ennek jövedelmezőségét mutatják. Ne csak hangoztassuk, hanem alkalmazzuk is a modern kor jelszavát: „Termeljünk többet, — termeljünk jövedelmezőbben!”

A kellő táperők hiányzanak a buza-talajban.

Irta: Fehér Zoltán.

II.

A sortrágyázás elmélete azon feltevésből indul ki, miszerint a vetőmagnak is (esetünkben tehát az elvetett buzaszemnek) mint a magzatnak, élete első idejében van leginkább tömör táplálékra szüksége. Ezt úgy adhatjuk meg neki, ha azon helyet, melybe fektetjük, a legszükségesebb savat — a phosphorsavat — tartalmazó trágyával bőségesen ellátjuk, hogy a mint a mag csírája kibujt, a buza külső héját elhagyva, azonnal tápláljon élelemre s a legelső gyökerek ne legyenek kénytelenek táplálékkeresésre indulva fentartani létüket, de gyarapodva fejleszteni a sejteket, sejtnyalábokat, melyekből a leendő új növény felépül majd. Az első vékony hajszálgyökerek tehát a táplálék gazdag tárházára akadnak, hogy ha a vetőgéppel, a maggal egyidejűleg, egy bizonyos mennyiségű superphosphát is a talajba jutott; ebből az éléskamrából táplálkozva gyorsan építik fel a száresirt is és tovább fejlődve kibujik csakhamar a buza szára a földből s erőteljes bokrosodás mellett számos ágra szakadva, még az őszi folyamán megizmosodva, a tél bármily mostoha viszonyai között is, mint minden időjárási szélsőségekkel dacoló növénypalánta köszönti az ébredő tavaszt. Hisz akkor már nem kell oly rohamléptekkel fejlődni, a gyermekbetegségeken túl van a buza, leküzdötte őket s mint győztes jött ki a harcából; akkor már a gyökerek szétterjeszkednek s meglik a talajban még található tápsókat is, melyeket felszívhatnak, de miután még akkor is bizonyosan lesz még a phosphortrágyából is valami eddig fel nem használt részlet, p. o. melyet időközben a csapadék a laza talajban mélyebbre mostak s így a még rövid gyökerek a tél beállta előtt el nem értek, vagy melyek a vetőgép csoroszlyáinak falait surolva jutottak a földre s így a magház legszélére kerültek s a hajszálgyökerek által csakis kikeletkor voltak felszívhatók; vagy végül azok a tömecskek, melyek nehezebb oldhatóságuknál fogva csak is a téli nedvek behatása után jutottak a buzagyökerek részére táplálékul szolgáló állapotba.

Ezeket fontolóra véve, el kell ismernünk, hogy az őszi fejlődés és bokrosodás, valamint a kora tavaszi továbbnövekedés korszakában a sortrágyát kapott mag előnyben van a szórva műtrágyázotttal szemben s miután még ezentul is az egész növényélet befejeztéig a sortrágyázottnak áll annyi tápanyag rendelkezésére, mint a régi mód szerint alkalmazott műtrágyázást kapott buzának; ennél fogva igen nagy a valószínű-

ség, hogy a sorba adott műtrágyával jobb terméseredményeket vagyunk képesek elérni. Ezt az elméletet a gyakorlati kísérletek is igazolták s ezért a buza sortrágyázása évről-évre jobban terjed s lassanként s superphosphát szórva elhintését ki fogja szorítani, mert a jónak ellensége a jobb.

Az elmélet szerint mintegy fél műtrágya adaggal, sorba adva, ugyanazt az eredményt érjük el, mint az egész adaggal szórva nyújtva azt buzánknak. Tehát, hogy ha 100 kg.-ot adunk szórva, akkor elégnék kellene lenni 50 kg.-nak sorba vetve, mert a többi (esetleg még szükséges) 50–60 kg.-ot a talajból meritheti a buzanövény, de hát gyengébb talajoknál, kiéltebb és régebben trágyázott földnél nem szabad úgy elbizakodnunk s annyit építeni a talaj jótékony behatására, hanem inkább kell a sorba nyújtott műtrágya mennyiségét némileg szaporítani, annál is inkább, mert hisz kérdéses vajjon az időjárási viszonyok a mesterséges trágya teljes feloldását végrehajtják-e a tenyészidő alatt s nem hagynak-e oldatlan állapotban is valamit, mely csak a következő esztendő növényzetének fog tápot nyújtani? Ily száraz időjárásban a talajban levő foszforsavnak is kisebb része lesz feloldva s azért mindezen eshetőségekre számítva, inkább valamivel több superfoszfátot hintsünk a maggal egyidejűleg a barázdákba, mint fentebb említve volt — 60, esetleg 70–75 kg.-ot, hogy a növény egész tenyészidő alatt soha se legyen éhségnek kitéve, mert akkor nem számíthatnánk teljes termésre. Viszont tulsokat sem tanácsos adni műtrágyából a sorba, mert a felesleg, melyet a buza nem használt esetleg fel, a következő évre marad ugyan, de mivel akkor máshol fekvő sarokba kerül a művelési növény, megeshetik, hogy annak gyökerei nem is jutnak mindenütt oda hol még maradékfoszfát van s azt csak 2 év múlva találná meg a következő termény gyökérzete, ha ugyan addigra a csapadékok s talajvizek el nem viszik azt oly mélységbe, hol már nem használ semminek. Ily pazarlás nem engedhető meg és ezért mert minden elmélet szürke és minden feltevés kissé sántikál, legcélszerűbb magát a talajt megkérdezni, hogy ugyan mennyi superfoszfát van szükségére? Azaz összehasonlító kísérletek alapján megállapítani azon mennyiséget, melynek sorba vetése mellett a lehető legnagyobb termésátlagot nyerhetjük. Szerintem a legjobb, ha a gazda a fent közöltek alapján legcélszerűbbnek hitt mennyiséget adja (néhány hold kísérleti teret leszámítva) összes buzáinak vetéskor p. o. 60 kg.-ot pert k. hold. Aztán kísérletet tesz egy holdon 40 kg., 1-en 50 kg., 1-en 55 kg., (60 kg.-os nem kell, azt az összes vetés képviseli) 1-en 65 kg., 1-en 70 kg. és 1-en 75 kg. superfoszfáttal és 1-en műtrágya nélkül. Amelyik a legjobb legnagyobb termést adja, azt fogadja el a jövőre nézve s ily mennyiséget adjon ezentul mindig holdanként a buzavetéssel egyidőben. Mostani jó vetőgépek egészen pontosan beállíthatók tetszés szerinti vetőmag s műtrágya vetésre. (Szórva hintett műtrágyázásnál is indokoltak a kísérletek.)

Hanem azért ne ringassa ám magát a gazda azon hiu reményben, hogy ime csak 60 kg. kell átlag egy k. holdra, ennél fogva a sortrágyázással, viszonyítva a szórva trágyázáshoz, 60 kg. műtrágyát takarított meg, mi közel 5 kor. értéket képvisel. Mert ez nem áll, a földet megcsalni

nem lehet és hogy ha az idén tényleg mintegy 5 K-val kevesebb kiadása is volt a gazdának, azért azt a műtrágya mennyiségét a következő évben kell beszereznie, mert hisz a jövőendő növénynek felette kis részletecske jut a sortrágyázásnál, holott a szórva adott trágyának majdnem egy harmada, esetleg fele marad meg esztendőre.

De hát ez sem megvetendő nyereség, ha a pénzt csak egy év múlva kell kiadni, hisz a mai drága pénzügyi viszonyokat tekintve, majdnem 8% kamatot számíthatunk mi 5 K után, 40 fillér, pedig hát ez is pénz s ha 1—2 holdnál nem is sokat számít, de bizony több száz vagy ezer holdas gazdaságban éppen nem megvetendő összeget képezhet. A főnyereség véleményem szerint nem is ez, hanem az a többlet, mit a termésben elérünk, mi sok kísérletből leszűrt adatok alapján talán nagy átlagban 30–40 kg. buza szemben s ugyanannyi szalmában állapítható meg. Ha csak a kisebb számot tekintjük is s a szalmaszaporulatot figyelmen kívül hagyjuk, már is 6 korona jövedelmi többletet állapíthatunk meg s ez már nem csekélység.

Végeredményben tehát a sortrágyázás a termésátlagok növelésére kitünően alkalmas eljárás, melyet hazánk gazdáinak feltétlenül követni kellene. (A Gazd. Szemle részletesen foglalkozott ezzel hasábjaim, Kovácsy Béla 1912 IX. 1.)

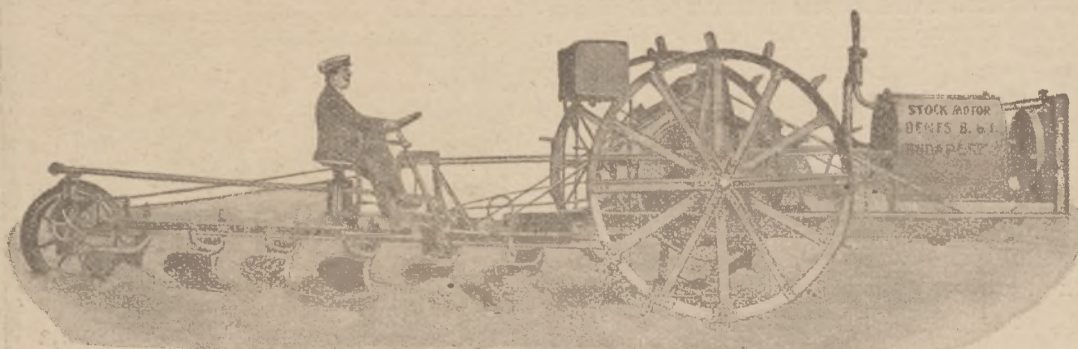
A trágyázásokról szólva, nem szabad figyelmen kívül hagyni a zöldtrágyázást sem, noha ezt mint tulajdonképpen nitrogéntrágyázást a buzánál nem igen ajánlják, mert hisz ezzel a megdülés veszélyét emelik. Azonban mégis alkalmazható ez is akkor, midőn vele a talaj humus tartalmát emelve, azt buzavetés alá alkalmassá óhajtjuk tenni, p. o. korhanyban szegény agyag- vagy homoktalajt óhajtjuk megjavítani. Magától értetődik, hogy a zöldtrágyázás csak superfoszfátot egyesítve alkalmazandó buza alá. Mindenféle pillangós növény alkalmas zöldtrágyának, azonban előnyben részesítendőek azok, a melyek nagyobb tömeget adnak p. o. csillagfürt, borsófélék, melyek mindig teljes virágzásban szántandók alá, hogy így a legnagyobb tömeget s egyben a legtöbb műtrágyát is szolgáltatassák az utóveteménynek. Buza alá a zöldtrágyának szánt növény nagyon kora tavasszal, vagy esetleg már előtte való őszzel vetendő el, hogy júniusban már alátakarhassuk s így elérjük a buzavetés idejére a zöldtr.-féle oly mértékű elkorhadását, hogy a vetést minden hiány nélkül eszközölhessük. De a zöldtrágyáról bővebben értekezni a buzatermelésnél felesleges volna, mert hisz csak ritka, kivételes esetekben alkalmaztatik, noha az igazat-megvallva, bizony gyakrabban kellene hozzá folyamodni ott, hol istállótrágyában hiány van, vagy pedig a gazdaság helye, az illető tábla vagy távol az istállótól vagy nehezen megközelíthető (esetleg meredek utakon stb.) volta miatt a talajjavítás más módja ki van zárva.

Hogy készítsük elő talajunkat a szőlőtelepítéshez.

Irta: Halászi Lajos.

Innen-onnan 15 éve lesz annak, hogy a szőlőmiveléssel hivatásszerűen foglalkozom s ezen idő óta mindjobban meggyőződést kell szereznem arról, hogy a szőlőtelepítés sikertelenségének egyik oka a talaj nem megfelelő előkészítésében

Elmaradt szántások pótlására, valamint az őszi szántásoknak tavaszi megmunkálására

Közelebbi felvilágosítással szívesen szolgál

DÉNES B. betéti társaság, Budapest, V., Lipót-körut 15.

egyedül csak a **STOCK MOTOREKE**

alkalmazható célszerűen. A **STOCK motor-
eke** kifogyott, átázott, lágy téli barázdákon is könnyen halad és a talajt félannyira sem nyomja, mint a lovak vagy ökrök patái. Kezeléséhez egy ember elegendő, nyersanyagfogyasztása rendkívül csekély.

keresendő. Éppen azért, nehogy az ezután telepítendő ezen hibába essenek, kívánom ezen lap hasábjain ez irányban szerzett tapasztalataimat nyilvánosságra hozni. Lehet, hogy lesznek, a kik okulni fognak rajta!

A kérdés könnyebb áttekintése végett, talán nem lesz felesleges, ha azt a ma fennálló telepítési módokat szerint veszem tárgyalás alá. Vagyis a telepítés oltványszőlővel, hazai szőlővel és a homokban történő telepítésnek megfelelőleg. Sőt a kérdést az oltványszőlővel telepítésnél mintegy ketté lehetne osztani aszerint, a mint direkt kész oltványokkal, vagy amerikai vesszővel későbbi átoltás végett történik a telepítés.

Az esetben, ha *készoltványokkal* történik a telepítés, úgy a telepítésre kiválasztott talaj legelső munkája a forgatás végzése. A forgatás mélységére mindig az lebegjen szemünk előtt, hogy az az oltvány hosszúságánál legalább is jó arasszal mélyebben történjék. Mikénti teljesítése pedig minden esetben szoros összefüggésben áll a talaj fizikai tulajdonságaival és a talaj fekvésével. Részemről nagyon meredek vagy nagyon köves (különösen, ha az altalaj erősen köves) talaj kivételével mindenkor az egész terület egyenletes és egyforma mélységig történő megforgatását tudom ajánlani. A nagyon meredek, vagy köves talaj mellett vagy árkonként vagy gödrönként történhet ugyan a forgatás, de azért a mélység mindenkor a fent érintett mértékig vagy határig betartassék. A forgatás egyenletes, illetve egyforma mélységig betartása ellen lehetne még kivételt tenni akkor, a midőn a telepítésre várakozó talaj alsó része (már 25—30 cm. mélységben) nagyon fehéres kinézésű. Ilyen esetben a forgatás keresztülhajlandó ugyan a kívánt mélységig, de ügyelve mindenkor arra, hogy az alul levő fehéres részből minél kevesebb mennyiség kerüljön a felszínre! Tapasztalat szerint ugyanis, minél fehérebb, illetve világosabb színű valamely terület felső része, úgy ott, illetve abban a megeredés annál hézagosabb, nehezkesebb.

A forgatásnál oltványszőlővel, azonkívül nagyon kell ügyelni arra, hogy a talaj minél porhanyóbban, minél kisebb darabokban legyen átfordítva, s a forgatás aljára a legtermékenyebb talaj kerüljön. Azonkívül a különböző rovarok álsái, mint a cserebogár, vetési hagoly, pille stb. kikerüljön a talajból. Az esetben pedig, ha talaj vízáteresztő képessége rossz vagy hézagos volna, hogy a forgatással kapcsolatosan vízelvezető árkok vagy gödrök készíttetnek. A meredek hegyoldalokon azonkívül az esetleges nagyobb csapadék elvezetéséhez megfelelő számú vízelvezetők készüljenek.

A forgatás minél tökéletesebb, illetve egyenletesebb keresztülvitele érdekében sohasem engedjük meg, hogy az egy méternél szélesebb árkot fogjanak a munkások el. Az egyes ágyak vagy szegélyek is mindenkor oly hosszúságban engedtesse meg, hogy az esetleges padkák vagy forgattatlan területek meghagyása minél kisebb térre szoruljon.

A forgatás, ha csak lehetséges, mindenkor ősszel hajtassék keresztül, vagy ha tavasszal történik, akkor a talaj fagy kiengedése után úgy, hogy a forgatás befejezése és a teljesítés között legalább egy hónapi idő álljon rendelkezésre.

A teljesítés esetén *amerikai vesszővel* a talajelőkészítés némileg módosulni fog a szerint, a mint helyben zöldoltás a készítés és helyben ledöntés, vagy pedig csak egyszerűen zöldoltványtermelés vagy amerikai vesszőnyerés a cél. Természetesen figyelembe véve, hogy ezen utóbbi esetről már természetszerűleg is a gazdagabb s némileg mélyebben fekvő talajok lesznek kiválasztva, a fent előirt forgatás egyenletes végzése nem oly feltétlenül szükséges. Ámbár mellékesen megjegyezve, az még mindig sokat tárgyalható és vitatható kérdés, hogy helyese-e ily gazdag és mély fekvésű talaj az amerikai vessző termelésére; s nem-e volna célszerűbb és megfelelőbb az ilyen telepeket is oly helyen felállítani és oly viszonyok közé hozni, mint a milyenek közé az akár mint egyszerű amerikai vessző, akár mint kész oltvány véglegesen kerülni fog?!

Az esetben, ha helyben készült zöldoltványkészítés és ledöntés a cél, úgy a talaj forgatása szintén a kellő mélységben kell hogy történjék, habár nem is tökéletes egyenletes felülettel. Az egyenletes felületből itt már csak azért is lehet engedni, mert hiszen a döntés alkalmával a ta-

laj ugyis újra át lesz és pedig a forgatás mélységéig lazítva és porhanyítva. Mig ellenben ott, hol csak zöldoltványtermelés a cél, vagyis a készült zöldoltványok máshol nyernek végleges elhelyezést, a forgatásnak épp oly pontosan kell keresztülvézetődni, mint a készoltvány telepítésnél az említve lett.

A *hazai vagyis szénkénevezési eljárás* alá teljesítendő talajok előkészítése, ugyancsak a készoltvány-szőlőknél ismertetett eljárás szerint kell, hogy történjék. Megjegyezve, hogy azon talajok, a melyek tulkövesek, nedvesek, vagy a kívánt mélységig tulkötöttséget mutatnak, ott még a leg gondosabb talajelőkészítés sem vezet a kívánt eredményre. Ugyanis mindazon talajnek, melyeket fennebb érintettem, a szénkénevezés befogadására többé-kevésbé alkalmatlanok, vagy abban azon hatást, a melyet a szénkénegtől várnak, kifejtteni nem képesek. Hazai szőlőt telepíteni kötött talajba mai nap azon gondolattal, hogy talán abba a filloxera nem fog fellépni, vagy csak oly későn, hogy akkorára a szőlőtelepítés már kifizette magát, nagyon is laikus gondolkodásra vall.

Végül a telepítésnél a *homokon* a talajelőkészítés szintén nagyon fontos feladat. Itt a talajelőkészítése a legtöbb esetben a homok egyengetésével veszi kezdetét. Az olyan homokterület ugyanis, a melynél a dombok és mélyedések nagyon sűrűn, illetve rövid terület közben követik egymást, egyengetés nélkül telepítés alá venni senkinek sem ajánlom. Ennek mellőzésével s az érintett eset jelenlétében nemcsak az örökös ki- és befúvásoktól nem lehet egyenletes szőlőt elérni, de úgy az őszi, mint a tavaszi fagykár is az ilyen szőlőkben érezteti leginkább hatását. Az egyengetésre vonatkozólag csak annyit óhajtok ez alkalommal megemlíteni, hogy az mindenkor úgy történjék, hogy a behuzandó terület a behúzás előtt jó ásonyom mélységéig feltétlenül felásassék.

A forgatásnak homokon nem csak a lazítás a célja, hanem annak men'esítése a különböző pajorok és álcák. Talán egy talajfeleség sincs, a mely annyira át volna itatódva az álcák és pajorok seregétől, mint éppen a homok. Éppen ebből kifolyólag a homokon a forgatás mélysége sohase legyen 70—80 cm.-nél csekélyebb! Ha tehát az előbb említett telepítéseknel egyenletességet és porhanyítást említem, úgy itt ezen kifejezések, betűszerinti értelmezése hatványozottan kívánatos! A forgatás alkalmával kiemelt homok ne csak átfordítódik a másik oldalra, de mindannyiszor még szét is ütessék, hogy a pajorok jelenléte annál jobban szembetűnjék. Homoknál kell éppen azért a lehető legnagyobb súlyt mindenkor arra fektetni, hogy forgattatlan terület hátra ne maradjon s az ugynevezett szakítás mellőztessék.

A forgatás idejére nézve mindenkor úgy kell megállapodnunk, hogy az minden esetben akkor történjék, a midőn a pajorok stb. még táplálkoznak, vagy már táplálkozni óhajtanak. Vagyis a pajorirtás szempontjából a legtökéletesebb lesz a korai őszi vagy késő tavasszal végzett forgatás.

Azonkívül, a mig az előbb említett teljesítési eljárásoknál a forgatás befejeztével a teljesítés befejeztéig a munka szünetel, addig homokon a forgatás befejezte után, sőt tanácsos már a forgatással kapcsolatosan a homok megkötéséről gondoskodni. A homokon a forgatás befejezte után tehát az egész terület beszalmázandó, sőt a szalma a homokba beverendő, nehogy a szél a homokot bárhol is kikezdhesse!

Hogy az egyes telepítéseknel micsoda hiányok származhatnak, a nem megfelelő talajelőkészítésből, arról majd egy más alkalommal fogok megemlékezni!

KÖNYVISMERTETÉS.

A m. királyi gazdasági felügyelők és gazdasági tudósítók naptára az 1913-ik évre. A mezőgazdasági statisztikai szolgálat határidőjegyzékével. A czimben jelzeteknek hivatalból megküldetett. Ez az előjegyzési naptár igen gyakorlatias ujtás, mert ha minden tudósítónak íróasztalán áll a naptár, melyben nagy piros betűkkel vannak jelezve azon napok, midőn a tudósítást be kell küldeni, kevesebben fogják azt elfelejteni mint eddig s ezzel a tudósítások tökéletesedni fognak. A csatolt határidő jegyzék pedig falra szegezve, mintegy figyelmeztetés, szinte a feledékenységet törekszik megsemmisíteni.

Zeitschrift für Pflanzenzüchtung. Szerkeszti Prof. dr. C. Frührirth, a wieni technikai főiskola tanára.

A német irodalomban egy olyan folyóirat indult meg a legutóbbi időben, mely a növény-nemesítés összes ágazataira kiterjedve, nemcsak önálló dolgozatokat, hanem lehetőleg az egész világ szakirodalmára kiterjeszkedve az összes növény-nemesítésre vonatkozó szakközleményeket is ismerteti megfelelően készített kivonatokban. A folyóirat a német és osztrák növény-nemesítő egyesületek hivatalos lapja és annak szerkesztője körül, kinek alapvető munkálatai a növény-nemesítés terén általánosan ismeretesekek, nemcsak a legkiválóbb német szakemberek, hanem a világ összes nemzetének jelentékenyebb növény-nemesítő szakemberi csoportosulnak.

Ilyen széles és mélyreható alapokon a folyóirat a legteljesebb tájékozást szolgáltatja a növény-nemesítés újabb haladásáról, a külföldi ez irányú tapasztalatokról és fejlődő, bár még nagyon gyenge magyar növény-nemesítésünknek nagy hasznára válnék, ha nemcsak a magyar növény-nemesítők, hanem az ez iránt érdeklődő gyakorlati gazdák is a magyar lapokban csak szórványosan közreadható ily irányú külföldi munkálatokról közvetlenül tájékozódhassanak. Ezen szempontból ajánlom ezen német nyelvű folyóiratot az érdeklődők figyelmébe. A folyóirat első száma most jelent meg és ebben: *Nilsson-Ehle* (Svalöf, Svédország) a buza fagyállóságának öröklődéséről, *Birger-Kajanus* (Landskrona, Svédország) egy spontán keletkezett buzabastardról, *dr. L. Kiessling*, a tenyészkert üzemének gyakorlati részleteiről, *A. v. Stebutt* (Saratow, Oroszország), az orosz növény-nemesítés fejlődéséről és az ottani kísérleti állomásokról, *F. Schreyvogel* (Ausztria) a loosdorfi növény-nemesítő uradalom magtár berendezéséről, *dr. H. Kraemer* az állattenyésztés mai állapotáról (az ezen körbe vágó újabb tapasztalatok is közöltetnek). Közölnek igen értékes, eredeti dolgozatokat, ezután a más lapokban és külföldön újabban megjelent növény-nemesítési kérdéseket tárgyaló közlemények kivonatos ismertetése, szakmabeli újabb megjelenésű könyvek bírálata, a német és osztrák növény-nemesítő egyesületek legutóbbi mozgalmi és személyi hírek vannak a folyóirat ezen számában.

Mindezt egybevetve, a folyóirat nagyon hatékonyan szolgálja azon feladatokat, hogy a növény-nemesítés ismereteinek terjesztésével ezen ügyet behatóan fejlessze és valóban megérdemli a gondos figyelmet.

A folyóirat időhöz nem kötött füzetekben 30—40 nyomtatott iv terjedelmű kötetekben fog megjelenni, melyek előfizetési ára terjedelem szerint 20—24 márka. A lap kiadója Paul Percy berlini cég, de az bármely hazai könyvkereskedő útján is megszerezhető. *Grabner.*

Az e lapokban foglalt cikkekkért minden utánnomási jog fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA.

TELEFON: 623.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. —k. —	55
Gazdasági levél. — Horváth János	56
A világ termése	57
A többtermelés és a számtartás. — Lamberger Béla	58
Tavaszi buza termelési adatai. — Ifj. Faust Elek	59
A kellő táperők hiányának a buzatalajban. — Fehér Zoltán	60
Hogy készítsük elő talajunkat a szőlőtelepítéshez. — Halász Lajos	60
Könyvismertetés	61
Kérdések és feleletek	61
Kérdések: Francia buza lisztje. Egy dunántuli. — Erdemes-e most szántani. T. Zs. — Kaliforniai lé. F. B. — Az ürgék irtása. B. A.	
Feleletek: Csirázató készülék. Szász Ottília. — Schuster Béla. — Baán Lajos. — Ozukorrépa helyettesítése. Sücs János. — Jég helyett hó elraktározása. Sücs János. — Viktória borsó termelése. Révy Emil	
Aprók	62
Hírek	63

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Francia buza lisztje.

Dunántul sokfelé láttam már évtizedek óta meghonosodott francia buzát az ottani magyar buzával kevert állapotban termelni, de feltűnt, hogy a malmok az ilyen nagyobb szemű buzát nem szivesen vagy csak olcsóbban veszik. Mi ennek az oka, talán a liszt nem oly jó belőle, vagy kevesebb lisztet szolgáltat? Kérek szives felvilágosítást.

Egy dunántuli.

Kérdés. Erdemes-e most szántani.

Kezdő gazda vagyok, azért tapasztaltabb szak-
társakhoz ordulok s kérem tudassák velem,

hogya ha most még pár napig enged, szánthatek-e s jobb lesz-e az a szántás, mintha csak akkor szántanék, ha teljesen kitavasodik? Mert bizony amit még szántani kellene, az a nedves ősszel maradt el az őszi szántásból. T. Zs.

Kérdés. Kaliforniai lé.

E b. lapokban ajánlott kaliforniai lé, mint halljuk már hazánkban is kapható, mert a »Forhin«-gyár (Budapest, Váci-ut 93.) már megkezdte gyártását. Kérem azon gazdátársakat, kik ezen szerrel már tettek gyümölcsösükben kísérletet, írják meg a feleletek rovátában, mily tapasztalatokat szereztek? Mibe kerül a kaliforniai lé s különösen mennyibe jön egy k. hold gyümölcsös permetezése ezen anyaggal? F. B.

Kérdés. Az ürgék irtása.

Birtokom keskeny árokkal van körülvéve, melynek partján ürgék ütöttek tanyát s nagyon elszaporodtak. Irásukra nézve már most szeretném megtenni az előkészületeket s ezért kérem gazdátársaimat, hogy nekem megfelelő módot ajánlani sziveskedjenek. Megjegyzem, hogy vízzel kiönteni próbáltam őket, tekintve azonban, hogy a vizet messziről kellett oda szállítani, az eredményvel nem voltam megelégedve. B. A.

Felelet. Csirázató készülék című kérdésre.

I. Egy igen jó és olcsó csirázatót ajánlok a kisgazdáknak. Én a kerti, vagy más bárminő magvakat egy lapos tányérra jól nedvesített posztó vagy barchetdarabot teszek erre megszámolva rakom a magot. Tetejére ráhajtom a posztónak nedves másik felét és egyenlő melegen tartom mindig egyforma nedvesen. Pár nap alatt kicsirázik. Szász Ottília.

II. Legolcsóbb csirázatót a magnak úgy eszközölhetjük, ha egy tálczára itatós papirost teszünk s azt állandóan nedvesen tartjuk meleg helyiségben. Az itatós papiros alatt az elhelyezett mag rövid időn belül csirázni fog. Schuster Béla.

III. Csirázató készüléket, bármilyen jónak legyen is az kihirdetve, gazdának venni fölösleges hiába való pénzkidobás, mert azzal csak a legritkább esetben fog megközelítő eredményt elérni. A magvak csirázóképességének pontos s megbízható megállapításához magféleség szerint más és más készülékre van szükség, más kell a fűmagvak, más a répamagvak és más a gabona s heremagvak stb. csirázatásához. A megfelelő készüléken kívül szükséges a csirázatáshoz megfelelő hő, nedveség és világosság. Ezen főkéllékek szintén változnak a különböző magvak szerint, így egyes magvak alacsonyabb, mások magasabb hő igényelnek, egyesek állandó hőmérséklet mellett mások változó, sőt egyes magvak csak szélsőségesen (5—30 C) váltakozó hőmérsékletnél csirázhatnak. Egyes magvak kisebb, mások nagyobb nedvességet kívánnak, némely magvak megkövetelik nagy világosságot a napot, mások pedig csak teljes sötétségben csirázhatnak. Ezekhez még hozzájárul az is, hogy a forgalomba hozott készülékek 2—3 használat után penészgombákkal inficziálódnak úgy, hogy azokban még a jó és kifogástalan magvak is csirázás helyett elpenészednek. Mindezen körülményekből látható, hogy a gazda csak a legritkább esetben képes a forgalomba hozott csirázató készülékekkel megközelítő és megbízható eredményt elérni. Különböző sötétsége erre, mivel a m. kir. vetőmagvizsgáló állomások *gazdák részére ingyen végzik* a csirázatót, tisztasági, azonosági stb. vizsgálatokat. Az a 2—3 nap, amely a minta küldése és az eredmény közlésének postai szállítással igénybe lesz véve, ilyen fontos kérdésben nem jöhet tekintetbe. Tessék a kérdéses magból egy kb. 250 grammnyi mennyiséget mintazacsókban a vezetésem alatt álló m. kir. vetőmagvizsgáló állomáshoz (Kassa, Bubics Zsigmond-u.) beküldeni. Baán Lajos.

Felelet. Czukorrépa helyettesítése című kérdésre.

Elsősorban téves az az irányelv már magában véve, ha a czukorrépa olyan kapásnövénynek akarjuk pótolni, amely elsősorban szemtermésre irányul, másfelől úgy a tengeri, de különösen a czirok talajzsaroló, illetve a talajt rossz fizikai állapotban hagyván, az utána vetendő őszi gabona nem fog úgy prosperálni s ugyanolyan viszonyok között olyan quantumot adni, mint ha azt czukorrépa után vetnők. Szorososan véve tehát a czukorrépa, takarmányrépával kellene helyettesíteni és ezt fejőstehenek vagy hizóállatokkal

értékesíteni, vagy ha tulbuja talaja van, a mit a leírásból következtetni lehet, tán rentabilisebb lenne hüvelyes növényt, pl. czukorborsó, kifejtő borsót vetni, a mely június végén kerül aratásra és így az őszié alá a talaj jól elkészíthető. Ezen borsók ára ma 26—30 korona és 9—10 q elérhető kt. holdanként. Ezeket kívül alkalmasnak tartanám a kendertermelést is. De ha minden áron a két megjelölt növény közül akar választani, a tengeri feltétlenül jövedelmezőbb, kellő szakszerű művelés mellett, mint a czirok és a talajt sem hagyja olyan rossz fizikai állapotban. És a mennyiben őszigabonát, buzát szándékozik utána vetni, korai fajtákból vessen. Ellenben ha tavaszi jönne bele, ajánlatosabb a később érő, bővebb termő fajtákból választani.

Szücs János.

Felelet. Jég helyett hó elraktározása, című kérdésre.

Én az idén szintén havat hordattam pár jégverembe jég helyett. A bevermelést következő módon végeztem: Mindenekelőtt tiszta gyepen a havat kupacokba lapátoltattam, minden rakásba körülbelül egy szekérrel. Innét azután szánon fuvaroztattam az alig pár száz méterre fekvő jégverembe. További eljárás: minden réteg havat (30—40 centiméter vastagságban) vízzel megöntöztettem, úgy, hogy a hó possadó állapotba jött és minden ilyen réteg havat marhasóval meghintettem és tömő sulyokkal letömttem, kiszorítván így belőle a levegőt. Ezt az eljárást aztán folytattam, a míg a jégverem meg nem tellett. Ha a hó már magában véve is poshadt, olvadási idő van, az esetben vagy egyáltalán nem kell öntözni, vagy csak mérsékelten. Fődolog, hogy sem tulvizezve ne legyen, sem lisztes ne maradjon, mert előbbi esetben nem lehet egy masszába tönkölni, a mi a fő kellék, utóbbiban pedig a sulykok bele sülyednek a lisztes hóba, a nélkül, hogy a havat sikerülne egymáshoz tapadóvá tenni, hézagocskáiból a levegőt kiszorítani. Minthogy a havat a tetején, a jégverem kupos felületén már nem lehet megtönni, mert a tető ebben akadályozza a munkást, ide feltétlenül jeget tegyünk. Vagyis a műveletet jéggel fejezzük be. Ha mindezt körültekintéssel, lelkiismeretes munkásokkal végeztetjük s ezekre is felügyelünk, az esetben az így preparált hó tovább fog tartani mint a jég.

Szücs János.

Felelet. Viktória-borsó termelése című kérdésre.

A Viktória-borsó a mérsékelt meleg, dombos vidékeinkre való növény; száraz, meleg (alföldi) vidéken termelése nem ajánlható. Talajigénye nagy; tápanyagban gazdag, középkötött mészből nem szegény talajt szeret; egész laza homokon, vagy nedves-hideg talajon nem diszlik. Jó terméseredmények elengedhetetlen feltétele az őszi mély szántás, a melyet, ha gyomnevelő növény volt az elővetemény, tarlótorésnek kell megelőzni. A talajnedvesség konzerválása céljából a borsóföldet tavasszal, a mint a föld annyira megszikkadt, hogy rá lehet menni, megextirpáljuk és elboronáljuk, ha istállótrágyába vetjük, akkor természetesen extirpálás helyett szántani kell. Vetésével tanácsos sietni, mert csirázásához sem kíván sok meleget, de meg a hidegek iránt sem érzékeny, ellenben termése annál jobb, minél előbb a földbe került. Csupán a kötött hideg talajon célszerű vetéssel várni, a míg az idő kissé felmelegszik. Általában enyhébb vidéken márcziusban, hidegebb éghajlat alatt áprilisban kell vetni. Sortávola 24—30 cm., aláakarása 5—8 cm., vetőmagmennyiség 110—150 liter kh-kint. Jó erőben levő talajon nem kell trágyázni, sovány talajon jöhet közvetlenül istállótrágyába, de a trágya ne érett, hanem friss szarvasmarhatrágya legyen és azt tavasszal kell alászántani, ellenkező esetben a nagy tápanyagbőség folytán tulbuján fejlődik, csak virágozik, de a magkötés nem lesz tökéletes. A mütrágyák közül a szuperfoszfát adható jó eredménnyel alája (100—150 kg. kat. h.-kint). A gyomok iránt érzékeny, azért legalább egyszer meg kell kapálni, ha később elszórtan lépnek fel gyomok, akkor nem kell okvetlenül kapáltatni, elég, ha az ilyen gyomokat kihuzgáltatjuk. Érése egyenetlen, azért akkor kell aratni, ha a legkorábban fejlődött hüvelyek megsárgultak és a bennük levő magvak teljesen kifejlődtek, mert ha tovább várunk, nagy a pergési veszteség.

Rév Emil.

APRÓK.

Aratási költségek Canadában. A kanadai statisztikai hivatal 1912-ben kérdést intézett gazdasági tudósítóihoz, hogy nyújtsanak be kimutatót arról, hogy 1911-ben mennyi volt az őszi és tavaszi buza, zab, árpa, len és tengeri előállítás költsége. Az átlageredmény egész Canada területén 0.7 k. h.-kint (1 acre) a következőkben foglalható össze:

	őszi		tavaszi		zab	árpa	len	tengeri
	buza	árpa	buza	árpa				
Talajelőkészítés	19.65	15.54	15.14	14.84	15.44	15.44	21.55	
Vetőmag	8.12	8.72	6.82	6.72	7.52	7.52	4.41	
Vetés	5.01	5.01	4.71	5.01	4.41	4.41	16.84	
Megművelés	8.62	7.72	7.92	7.81	6.42	6.42	14.94	
Aratás	10.43	11.03	13.43	11.23	13.03	13.03	17.64	
Cséplés	1.90	2.41	2.21	2.11	2.21	2.21	2.71	
Gépek értékesítése	14.24	13.43	13.43	13.33	13.73	13.73	15.54	
Tökelet	67.97	64.46	63.16	61.05	62.76	62.76	109.57	
Összesen	103.46	84.81	83.61	89.52	99.45	99.45	161.11	
Termények értéke	85.49	20.85	20.45	28.47	36.69	36.69	52.57	

A trágya költsége, a hol arra szükség van, benne foglalatik a talajelőkészítés költségeiben. A művelés költségei pedig magukban foglalják a vetéstől egész az aratásig felmerült kiadásokat. Melléktermények, pl. szalma, polyva, rendszerint fedezik a trágya költségeit s így ez nem is szerepel az egyes tételeknél. A gabonából befolyt jövedelem feltűnően több volt Quebechen, mint más tartományokban, kivéve angol Columbiát. Mütrágyát ezideig még csak Nova Scotia-ban használnak a mezőgazdák. K. I. dr.

Mezőgazdasági munkás-statisztikai kimutatások Svédországban. 1911. évben Svédországban a statisztikai hivatal a mezőgazdasági munkára vonatkozó kérdőíveket bocsátott ki, a melyre 2275 mezőgazdasági község tanácsa válaszolt, a mely 95%-át teszi a mezőgazdasági községeknek. A beérkezett válaszok szerint 112 községben (4.9%) a mezőgazdasági munka ellátása jó, 1409 községben (62%) kielégítő, 740 községben (32.5%) pedig hiányos volt, 14 községről nem voltak biztos adatok. Az átlagmunkaidő naponként a három nyári hónap alatt 12.7 óra, ebben benne foglaltatott 2.2 óra evésre és pihenésre, úgy hogy a tényleges munkaidő száma 10.5 volt. Ez a munkaidő csak a mezei munkásokra áll, mert a tehenészek és igás kocsisok munkaideje jelentékenyen hosszabb. Az átlagbére egy cselédnek 416.24 K s ehhez jön a lakás és az ellátás, melynek átlagértéke 449.92 K, összesen 866.16 K. Női cselédnél 608.72 K. Mig észak Svédországban a gazdasági cselédek a lakás és táplálékot kívül ruházatot is kapnak. Átlagbére egy szántó-vető cselédnek (rendesen nő) 419.85 K, de ez felemelkedik 917.89 K-ra is, ha neki járó tej, burgonya, gabona és lakást is felszámítjuk. Svédország déli részein a cselédlakások 2 szoba, konyhából, míg az északi részeken többnyire egy szoba és konyhából állanak. A lakás értéke évenként 81.41 K-ra, a tüzelő anyag 55.54 K-ra becsülhető. Pásztoroknak az évi bére készpénz és jutalékokkal együtt 1003.30 K-ra is felmegy. A napszámok napibére nyáron 3.21 K, télen 2.41 K volt, mely néhol nyáron 3.71 K-ra, télen 2.71 K-ra is felemelkedett. A napszámok között nagy számban voltak alkalmazva a nők, répa, burgonya művelésnél, továbbá a szénagyűjtésnél és az aratásnál. A nők díja élelem nélkül 2 K volt, télen ennél sokkal alacsonyabb. K. I. dr.

Valami a tengely vagy csapágy kenéséről. A gépek rendes járásának egyik feltétele azok rendszeres kenése. Ha az olajjal történik és a csapágyak kényelmesen elérhetőek, többnyire meg is történik a kenés oly mértékben, mint arra szükség van. Másként van a dolog oly csapágyaknál, melyek csak létrák segítségével érhetőek el. Ha ily csapágyak zsiradékkal kenetnek, azon veszély fenyegetheti őket, hogy nem lesznek mindig kellő időben zsirral ellátva. Különösen transzmisszióknál van gyakran ily eset, nem mintha a perselyekben nem volna elég zsir, ellenkezőleg azok rendszeresen tele vannak. Ellenben soha sem merülnek ki a perselyek, mert a csapágyak annyira piszokkal bekentek, begyantásodtak, hogy kenésük lehetetlen. Azért tanácsos, hogyha tapasztaljuk, miszerint a kenés a már évek óta működő csapágyaknál nem megfelelő, széjjelvenni a csapágyat, megtisztítani s így visszahelyezni. Vannak oly csapágyak, melyek gyantásodás miatt mindig melegen futnak. De nemcsak tengely és csapágyak, hanem fogaskerek is állandóan kenendők volnának a fogak

kopásának meggátlása ellen. P. o. a vajgyúró asztal fogaskerekei rendszeren kenetlenek vagy az összehalmozott piszokban forognak s végre az egész alkotmány elakad.

HIREK.

Időjárás Jásznagykunszolgok megyében. A milyen rossz, hirtelen változókéony volt az elmúlt 1912. évben, hasonlóan jelentkezik a 913-ik is. Alig kezdődvén meg ugyanis e hó 12-ikével hóval, majd 15—16-ikán 14, majd 19° Celsius hideggel a szépnek ígérkező tél, már 17-ikén enyhülés 4° C-el, 18-án pedig hóval kezdve, ugyszólván egész nap tartó esővel végződött, azóta állandó lágy idő, váltakozólag esővel. Az előzőleg esett hó már ugyszólván elolvadván, a talaj pedig fagyos maradván, a felszinen egészen vizes, sárossá vált. Ha most hirtelen erős hideg következne be, az a lehető legnagyobb kárt okozhatná a kikelő vagy csak alig kikelt vetésekben, kihuzván a gyenge vetést a talajból és elpusztítani, a mint az 1907. évben történt. Ha hamarosan egy-két nap mulva ismét kellő átmenettel hideg nem következik be, a kevés hó teljesen elolvad, semmi munkát, még trágyahordást sem lehet végeztetni, utak teljesen járhatatlanná válnak.

Gazdatisztek gyűlése. A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete megtartott rendes havi választmányi ülésén a megjelenésben akadályozott elnökség helyett Gressler Vilmos választmányi tag elnökölt. Jeszenszky Pál ügyvezető-igazgató mindenekelőtt a tagsági ügyekről tett jelentést. Bemutatta ezután a pénztári jelentést, a mely az egyesület kedvező vagyoni viszonyairól ad számot. A jelentést egyhanguan tudomásul vették, majd a segítség iránt való kérvényeket intézték el és az ez évben segítségre rendelkezésre álló összegből három gazdatiszti özevnyek összesen 400 korona segítséget adott. Bemutatták végül a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségének azt az átiratát, hogy a szövetség ez idő szerint alapszabályainak rendelkezése folytán nem teljesítheti az egyesület ama kérelmét, hogy birtokföldarabolásnál, gazdatiszti középberletre vagy középirtokra a birtok értékének 75 százalékáig nyújtson kölcsönt s üzemi tőkével lássa el a létrejött középirtokot. A szövetség egyébként kilátásba helyezi, hogy a gazdatiszti érdekeket legmesszebbmenően figyelembe fogja venni. Az átiratokat a választmány tudomásul vette, majd a folyó ügyeket intézte el. Ezután a mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézete tartott igazgatósági ülést, a melyen a számadással, ugyszintén a gazdasági egyesületi tisztviselők nyugdíjosztályának aktuális ügyeivel foglalkoztak.

A német gazdasági egyesület 26-ik nagy mezőgazdasági vándorkiállítására a folyó évben június 5-től 10-ig Strassburgban (Elsass tartomány) lesz megtartva. Bejelentéseket a rendezőség csak február 28-áig fogad el, de már is figyelmezteti a résztvenni szándékozókat, hogy siessenek a bejelentésekkel, mert az óriási érdeklődés mellett elkéshetnek s a rendelkezésre álló helyen már nem fognak elférhetni. Burgonyautató- és aratógépek bejelentése csak január 31-ig fogadtatott el. Bővebb felvilágosítást nyújt a kiállítási értesítő, melyet a főtítkári hivatal érdeklődőknek készséggel küld meg bérmentesen. (Hauptstelle der Deutschen Landwirtschafts-Gesellschaft, Berlin, S. W. 11., Desseuerstrasse 14.)

A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület folyó évi január hó 14-én Csiki Gyula elnökle alatt tartott igazgató választmányi ülésén hozzájárult Szalay Géza dr. alelnök által előterjesztett Benitzky György dr. alelnöknek javaslatához, hogy a mezőgazdasági vámvédelem felfüggesztésének jogorvoslata végett, távol minden politikai szinezettől, forduljon az egyesület elnöksége a Magyar Gazdaszövetséghez, a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségéhez, a vármegye országgyűlési képviselőihez, a Társ-egyesületeket ezen javaslat támogatására és a vármegye gazdaköreit is hívja fel, hogy azok országgyűlési képviselőjükhöz szintén hasonló kérelemmel forduljanak, valamint az alábbi sürgős-gyűlést fogva az elnökség által elintézt ügyekhez. A délvideki Földmivelők Gazdasági Egyesületének az új véderőtörvényeknek a gazdákra nézve sérelmes §-ai céljából átiratát tanulmányozás végett Juhász Vilmos számvizs-

gáló bizottsági elnöknek és Bászél Elek titkárnak adta ki. A Hunyadvármegyei Társasületnek az adók kivetése körül az eljáró közegek részéről elkövetett visszaélések megtorlása tárgyabani átiratához, továbbá Kevevára országos vásárjainak kibővítéséhez és Marosaszó tenyész-bikájának a közköltőség hátralékából való beszerzéséhez hozzájárult. Végül Ferenczy Sándor alispán és Döhrmann Henrik m. kir. méneskari őrnagy köszönő levelét, valamint a földmivelés-ügyi miniszternek a mezőgazdasági ügyeknek elintézéséről a törvényhatóságoknál, illetve az 1912. évi XXII. t.-c. életbeléptetésére szóló rendeletét tudomásul veszi.

A délvideki gazdák gyűlése. A »Délvideki Földmivelők Gazdasági Egyesülete« látogatott kerületi gyűlést tartott Zomborban Mayer Nándor dr. elnöklésével, az összes fiókegyesületek kiküldötteinek részvétele mellett. A gyűlésen Dold István titkár javaslatára tiltakoztak a balkáni államokkal fennálló kereskedelmi szerződéseknél mezőgazdaság rovására történő megváltoztatása ellen és a gyűlés tiltakozó határozatát táviratilag közölték a földmivelésügyi kormánnyal. Elhatározták, hogy ebben az ügyben minden egyes fiókegyesület külön is állást fog foglalni s küldöttségileg fogják fölkeríteni a kerületek képviselőit a gazdatársadalmi érdekek mellett való kitartásra. Üdvözlő táviratot küldötték Darányi Ignácznak, majd Luniáczek Albert előadást tartott a terményértékesítéséről.

A kisczagdák tömörítése. A Veszprém-megyei Kálvin Szövetség a vallásosság fejlesztésén kívül célul tűzte ki a foglalkozást is gazdasági életet érintő kérdésekkel. A szövetség tervbe vette, hogy a gazdatársadalom érdekében együtt fog működni a Veszprém-megyei Gazdasági Egyesülettel, felszólítván a református lelkeseket, hogy legyenek segítségére az egyesületnek a kisczagdák szervezése, a falusi gazdakörök és szövetkezetek alakítása körül. A Kálvin Szövetség ezirányu munkálkodását dr. Molnár Imre irányítja.

A bosnyák paraszt létminimuma. A bosnyák tartományi kormány a paraszt és kisbirtokos létminimumának biztosításáról szóló törvénytervezetet készítette, melynek feladata a kisbirtokos osztály eladósodásának meggátlása lenne. A tervezetet véleményezésre a sarajevói kereskedelmi és iparkamara is megkapta, mely azonban annyira károsnak tartja az új törvénytervezetet, hogy tiltakozó memorandumban emel óvást ellene. Szerinte a létminimum biztosítása s a tervbe vett magyarányu foglalásmentesség csak tékozlásra s könnyelmű gazdalkodásra csábítaná a bosnyák parasztot, a minék következménye az lenne, hogy meg nem terhelhető minimális birtokát hamarosan eladná. A kamara sokkal üdvösebbnek tartaná, ha a kisbirtokos osztály örökösödési jogát vennék revízió alá s így akadályoznák meg a kisbirtok elapródását.

Berchtold Lipót gróf méltányolva a növénynevelés nagy gazdasági és közgazdasági értékét, az ez irányu munkálatok végrehajtására árpádhalmi uradalmában külön intézői állást szervezett, melynek feladata az ott termesztett növények, különösen a magyar buza nemesítése.

Vetőmagvak eladása.

A sopronkövesdi bérgazdaságban eladásra kerül:

champlain- és hazai tavaszi buza q-ja 26 kor.; abundance- és duppai zab á 24 kor.; Nole imperial és Nole legkorábbi árpája á 22 kor., a vevő :: zsákjaiban, vasúthoz szállítva. ::

ÓTOCSKA GÉZA.

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvényél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitünő hatásu. Természetes vasmentes savanyuviz.

Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszerárakban.

SCHULTES ÁGOST

Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

Ezen állásra Bidner Mihály uradalmi ellenőrt nevezte ki, a ki az elmúlt hét év folyamán Székács Elemér felügyelő irányításával a nemesítő munkálatokat végrehajtotta és ezen a téren különösen a növénynevelés gyakorlati végrehajtásában általános érdekű munkálatokat végzett, a mennyiben az elite-növények magjának szemenkénti vetésére egy gyakorlatilag kitünően használható és a külföldi hasonló készülékeket felülmuló vetőkészüléket szerkesztett, a mivel ezen különben körülményes munkálat, mely akadályozta a gabonanevelés felkarolását, a gyakorlati gazdák által gyorsan és biztos eredménnyel végrehajtható. Ezen készülék használhatóságát igazolja, hogy a magyar növénynevelés gazdaságokban általánosan elterjedt, annyival is inkább, mert bárki által 25—30 korona költségen házilag is elkészíthető, holott a külföldi hasonló célra szolgáló készülékek ára 120—450 korona körül váltakozik.

Megromlott cukorrépa. Nagyszombatból jelentik: Körülbelül tizenötezer vaggon cukorrépa megromlása tartja izgalomban az egész vidék gazdakörét. A rossz munkaszivonyok, főleg azonban a szokatlan nedves ősz és rossz utak okozták, hogy a nagyszombati Stummer-féle cukorgyár rengeteg répájának nagy részét nem lehetett mindig elszállítani. A cukoriparban késedelemre a szállítás miatt eddig nincs példa. Minthogy a gyár a megfagyott és olvadó répát fölhasználni nem tudja, átvételét megtagadta, mert a répa még a fuvar költségét sem éri meg. Alighanem bíróság fog dönteni az ügyben.

Két kertészeti gyakorlóter Keckeméten. A földmivelésügyi miniszter értesítette Keckemét város közönségét, hogy két kertészeti gyakorlóteret létesít a földmivelésügyi tárca terhére. Az oktatást állami kertész utján végezteti. A miniszter a gyakorlóterek céljaira hat-hét hold területet kér, a mit a város készséggel megad. A miniszteri leirat városszerte örömet kelt, mert nagy lépéssel közelebb hozta a város közönségét a bolgár kertészet belterjes termeléséhez.

A szeszadótörvényre vonatkozó 1908: XXVIII. t.-cz. 88. §-a értelmében a mezőgazdasági és ipari szeszfeldéktől évente elvont kontingensét nyújtandó kártalanításra csak azon szeszfeldék tarthatnak igényt, melyek a szeszfeldékből kikerülő moslékot vagy maguk használják fel, vagy pedig hazai gazdaságoknak adják el. A törvény ezen rendelkezése alapján beérkezett jelentések szerint a folyó évi január hó 1-től márczius hó 31-ig terjedő időszakban Hirsch Ödön kolozsvári (Magyar-utca 43. sz.) cégénél 3600 g. száritott szeszmoslék kerül eladásra. Felhívjuk ez uton is az ország gazdaközönségét, hogy a mennyiben szeszmoslékra szüksége lenne, annak beszerzése végett forduljon közvetlenül fentnevezett szeszfeldévalallkozóhoz.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár most tartott igazgatósági ülésében megállapította az 1912. évi mérleget és elhatározta, hogy a közgyűlésnek a lefolyt évre, ugy mint a mult évben 90 korona osztalék kifizetését fogja javasolni.

A Pallós Ignác czég ellen tett bünyfenyítő feljelentés kapcsán egyes lapokban megjelent azzal a közleménnyel szemben, mely szerint a nevezett czég bukása folytán a »Magyar Országos Központi Takarékpénztár«-t nagy veszteség érte, a takarékpénztár annak közlésére kér fel bennünket, hogy a Pallós-czégnek a Mocsolád—tab—siófoki vasut elsőbbségi részvényeire még 1908-ban adott ugyan lombardkölcsönt, de minthogy nevezett czég ezt a tartozását pontatlanul törlesztette, a szóban forgó elsőbbségi részvényeket még a mult évben elárvereztette, megvette s azokat készpénzfizetés mellett tovább adta. Ezzel az egész ügyletet

A VILÁG LEGJOBB GŐZEKÉJE!

CHARLES BURRELL & SONS LIMITED THETFORD, ANGLIA **VILÁGHIRŰ GŐZEKEGYÁR VEZÉRKÉPVISELETE.**

Utolérhetetlen munkaképesség! ♦♦♦♦ Kevés tüzelőanyagfogyasztás!

ELADÓ BIRTOKOK:

Biharmegyében:

1. Körülbelül 565 m. h. jóminőségű, kintű termőképességű, nagyobbrészt szántóföld, uri lakkal, megfelelő gazdasági épületekkel. Vasúti fővonal, állomás közelében, nagyforgalmu nagyközség mellett. A birtokot országút szeli ketté.
2. Körülbelül 546 m. h. elsőrendű szántóföld, rét és legelővel, megfelelő gazdasági épületekkel, uri lakkal, vasúti fővonal mentén, országút mellett forgalmas nagyközségtől félórányira.

Tolnamegyében:

3. Körülbelül 1364 m. h. igen jó minőségű, kissé hullámos fekvésű birtok, mind szántóföld, kevés legelővel, megfelelő gazdasági épületekkel, vasútállomástól félórányira.

Vas megyében:

4. 688 m. h. szépen berendezett, jó termő birtok, 485 m. h. szántó, többi rét és legelő. Megfelelő gazdasági épületekkel, vasútállomástól 3 kilométernyire.

Ezen birtokok kisebb-nagyobb területekben vagy egészben eladóak. — Veszünk parcellázásra alkalmas birtokokat. — Bérleteket közvetítünk. — Birtokokra kedvező feltételek mellett törlesztési kölcsönöket nyújtunk. — Minden kérdésközlésre gyors és kimerítő választ adunk.

Nemzeti Pénzváltó részv.-társaság Parcellázási osztálya
Budapest, V. ker., Gizella-tér 1. (Haas-palota).

„Lucullus“ sertéstakarmány

alkatrészei: **marhavér és buzatakarmány-liszt.** Elsőrendű **hus- és csontképző-takarmány,** protein tartalma 20—22%. Rendkívüli nagy hus-, csont- és zsirképző hatása folytán a mellette etetett többi **takarmány sokkal gazdaságosabban értékesül.** Számos bel- és külföldi nagy tenyésztőknél és nagyhizlalóknál jó sikerrel kipróbálva. Kimerítő felvilágosítással készséggel és díjtalanul szolgál a

budapesti FATTINGER ÉS TÁRSA R.-T.

takarmánygyár vezérképviselői

Lemberger, Schön és Szász

sertéshizlalók, Baja.

Bauer B. Gyula

sertésbizományos, Budapest, VIII., Bezerédy-u. 10.

Óvári és Substantia

bőtermő, sokáig eltartható, legczukordusabb takarmányrépamagvak

ezen kiváló tulajdonságaikért meghonosította **CSERHÁTI** tanár. 1910 ben **Dr. Weinzierl,** a bécsi magvizsgáló állomás főnöke, összehasonlító kísérletekben megállapította, hogy

100 mm. cukor

5 holdon	2300 mm. Óvári
4.3 "	1247 " Substantia
14.2 "	5254 " Eckendorfi

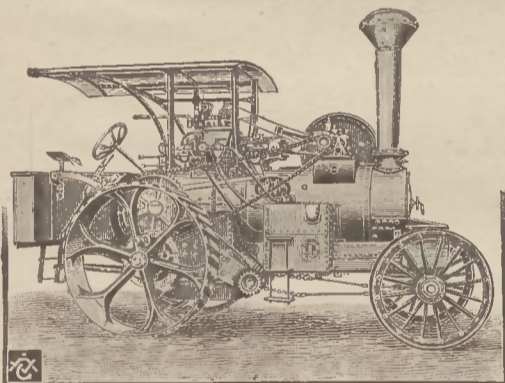
répában termelhető. Tehát Óváriból 3000 mm.-val, Substantiából 4000 mm.-val kevesebb vizet kell hiába fuvaroznunk, a mikor 100 mm. cukrot tartalmazó répát szállítunk haza és 9—10 holddal kevesebb területet kell művelnünk, mintha a régebben divatos répát termelnék.

Abundáns zab, Tavaszbuza, Bükkönymag, Lóbab, Járóborsó (összel és tavasszal egyenlő sikerrel vehető zöldtakarmánynak és magnak).

Koránérő putyi-preri tengeri; bőtermő, későnérő Illinois Champion és Funk óriás tengerik nagy maghozam és nagy táperejű amerikai családtermelésre utólérhetetlenek.

Gróf Teleki Arvéd d. rassó uradalmában u. p. **KONCZA.**

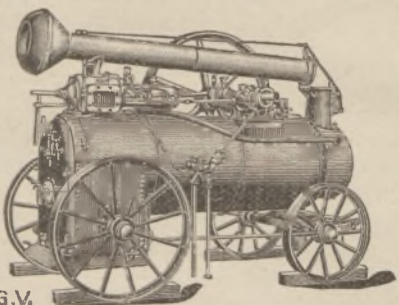
Az állami gépgyár gyártmányai:

UTIMOZDONYOK

14 légkörnyomásra, compound rendszer szerint szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzelésre! Gazdaságos tüzem! Gőzcséplőgépek hajtására, tehervontásra és utánuk akasztott ekével való szántásra alkalmasak.

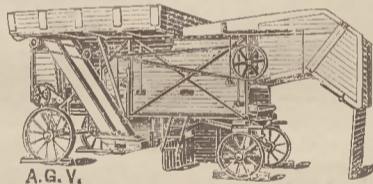

A.G.V.

GŐZLOKOMOBILOK

10 légkörnyomásra szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzelésre egyaránt alkalmasak. Nagy munkaképesség. Csekély vonóerősükséglet. Nagy tüzelőanyag- és vízmegeztetés.

A.G.V.

Aczelkeretű golyóscsapágyas CSÉPLŐGÉPEK.

Csekély hajtóerősükséglet! Csekély kenőanyag fogyasztás. Tengelykopás kizárva.

Nagy teljesítőképesség!

„LOSONCZI“ tolóhengeres „Rekord“ meritőkanalas

és

szab. „Rekord II.“

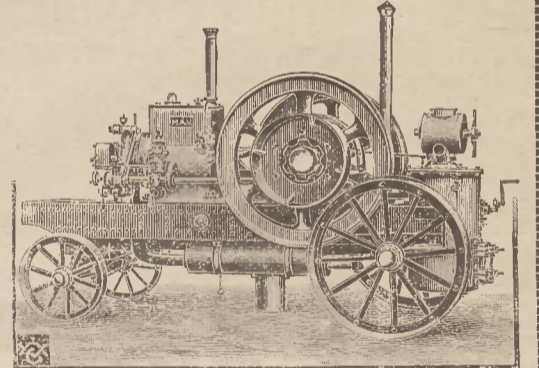
műtrágyavetőszerkezettel kombinált

sorvetőgépek.

Eredeti Kalmár-féle

gabonatisztító rosták.

Resiczai aczélekék.

SZIVÓGÁZLOKOMOBILOK

Ujdonság!

Rendkívül olcsó tüzem!

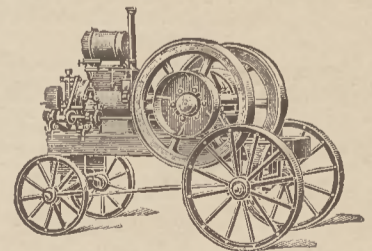
Szabadalom!

Zajtalan működés

Könnyű kezelés!

Üzemköltség naponként körülbelül 5 korona.

Földgázüzemre is alkalmasak!

BENZINLOKOMOBILOK

porlasztóval (karburátor) és szab. szelephűtéssel ellátva.

Megbízható tüzem!

Egyszerű kezelés!

Egyenletes járás!

Kevés benzinfo gyasztás

NYERSOLAJÜZEMRE IS ÁTALAKÍTHATÓK!

Uj árjegyzékünk megjelent!

Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérigazgatója Budapest, Váci-körút 32.

Kivánatra szívesen megküldjük!

Szőlőbirtokosok

különös figyelmébe!

Ha Forhinnal permetez,
Rézkénporral poroz és

Bagollal öli a szőlőmolyt:

I - SZÖR
Kevesebb
a gond,
II - SZÖR
Kevesebb
a munka,
III - SZÖR
Kevesebb
a munkabér!

mert a **FORHIN**
FORHIN

a sokszorta megjavított bordói keverék és számtalan köszönő- és elismerő-levél tanúsága szerint mindenütt a legnagyobb megelégedéssel használják. A -nak nincs üledéke, vízbe dobva azonnal oldódik és biztosan pusztítja a perenosporát; egy kéz anyag, főalkatrésze rézgálicz, tapadóképesége oly nagy, hogy bármely harmatnál permetezhető vele, használata óriási munka- és pénzmegtakarítást jelent, mert az anyag teljesen kész!

Gyümölcskertészek

használjanak saját érdekükben Californiai lét, a gyümölcsrovarok elleni védekezésre rovarenyvet minden kártékony rovar lekötésére, rovarfogó övet az összes kártékony rovarok elfogására, Laurinát a rovarok ellen nyári védekezésre, Lauril Karbolineumot a rovarok elleni téli védekezésre, Lauril oltóviaszt az oltványok nemesítésére, Ichneumint a zsenge virágok permetezésére, Nicotin Quassia kivonatot fajscolák permetezésére, Topomort mezei egerek pusztítására, Pampilt rovarok és darazsak elfogására. Tessék mindezen cikkekéről kimerítő leírást és használati utasítást kérni, melyet ingyen és bérmentve küld az összes érdeklődőknek a

FORHIN szőlőpermetezési a ny a g g y á r
Budapest, VI., Váci-ut 93. p.,
valamint az összes vidéki képviselői.

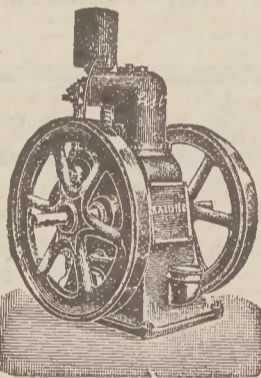
KLISEÉKET
MINDENMŰ NYOMTATVANYOKHOZ
SZÉP ÉS TISZTA KIVITELBEN
PONTOSAN ÉS OLCSÓN
KÉSZIT
KOBLINGER GYŰLÁ
PHOTOGINKOGRAFIAI MŰINTÉZETE
BUDAPEST
VII. CSENGERI UT. 22.
VIDÉKI MEGRENDELÉSEK IS PONTOSAN
ESZKÖZÖLTETNEK.

Diszkertkedvelők

körjének árjegyzékét az első magyar diszkert-iskolától. Tulajdonosa Csapony Ede, Körmen d. 120 fajta tüleveleti fák, lombfák, sorfák, díszeserjék kaphatók.

LISTER-féle eredeti angol benzínmotorok.

Aranyéremmel kitüntetve Wienben, az 1910. évi erdészeti és vadászati kiállításon.

Álló és maganjáró. Legkisebb tüzelőanyagszükséglet. Minden hajtórő céljaira 2 1/2-től 8 HP-ig. Villanydelejes gyújtás. Egyszerű üzembeállítás. Előnyös feltételek a legjobban ismert Lister-féle lefűző gyártása. Árjegyzék és értesítések ingyen.

R. A. LISTER & Co.

Ges. m. b. H.
Wien, III. 2. Hintere Zollamtstrasse 9.
Viszonteladók és ügyelők keresetnek.

HIRDETÉSEK

felvetőnek a kiadóhivatalban:
Budapest, József-utca 15.

5 fillér-be

kerül egy levelezőlap, a mely-lyel 4000 ábrát tartalmazó legnagyobb árjegyzékemet kérheti és a melyben bő választékát találja a legkülönbözőbb szükségleti és alkalmas ajándéktárgyaknak a mellet a c. és kir. uavai szállító cég.

Hanns Konrad

Brüxben No. 1913. (Csehország) mindenkinek ingyen beküldi. Valódi nikkel zsebórák K 4.20, K 5.- és fejlebb-lyekkel ébresztő K 2.90. Harmonikák K 5.-, Herédűk K 5.80. Küldés utánvétel vagy előre fizetés ellenében. Nincs kockázat! Kicsérélés megengedve.

Arankamentességre államilag ólomzárolt **lóheremag**, arankamentességre államilag ólomzárolt **luczernamag**, valódi északnémetországi **répamagvak**, **fűmag** és **fűmagkeverék**, rétek, kaszálók és pázsitok részére, **tavaszi bükköny**, **muhar**, **köles**, **baltaczim** nyers és hámozott, **nyulszapuka** és minden egyéb **gazdasági magvak** a legjobb és legmegbízhatóbb minőségben **jutányos áron** kaphatók.

HALDEK IGNÁCZ UTÓDA

magnagykereskedő cégnél

Budapest, V., Bálvány-utca 6.

Mintázott ajánlattal kívánatra készséggel szolgálók.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban.

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám a.

Biztosítási alap: Alapítványok kormány hozzájárulásával 2.488,780,-, tartalékok 2.819,586,-25, összesen: 5.308,376,-25 korona. 1901. évi felesleg 90,349,-, 1902. évi felesleg 59,782,-26, 1903. évi felesleg 109,331,-73, 1904. évi felesleg 72,438,-23, 1905. évi felesleg 61,730,-60, 1906. évi felesleg 39,243,-65, 1907. évi felesleg 41,877,-32, 1908. évi felesleg 81,088,-76, 1909. évi felesleg 106,589,-64, 1910. évi felesleg 120,164,-38, 1911. évi felesleg 148,378,-16 korona.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére, különféle módok szerint. Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjrányában rész vesznek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosító volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1902. évi üzletfelesleg közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2 százalékos díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat, 5 százalékos engedményben részesültek. Az 1907., 1908., 1909. valamint 1910. évi üzletfelesleggel pedig tartalékainkat gyarapítottuk. Az 1911. évben a jégkár ellen biztosított tagjaink, akik akár egy, akár több évre jégkár ellen nála biztosítottak és 1912. évben ismét a szövetkezetnél fogtak biztosítani, tíz százalékos díjvisszatérítést ad. 1911. év végén a tartalékok 2.819,586,-25 koronára rögnek. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül, vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a „GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyező Társulat után 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedő leánykiadás-tási (önállósítási) segélybiztosítások eszközöltemek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékonyozó működéssel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX., Erkel-utca 20.

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépüzletében

Budapest, V., Váci-körút 52. sz.

Nagy választékban előnyös áron kaphatók: lényeges javításokkal ellátott **DEERING** fele ere. eti amerikai

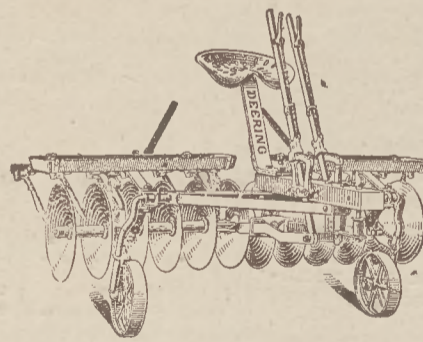
tárcsásboronák

és amerikai **DEERING**-féle

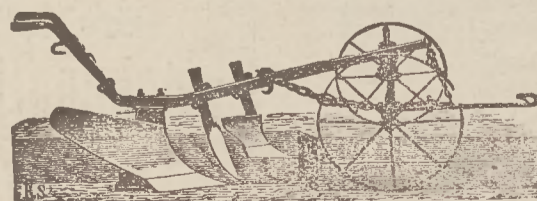
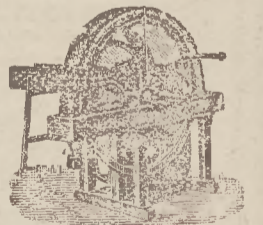
benzínmotorok

eredeti „**WESTFALIA**”

műtrágya-szórógépek,

valódi „**SACK**”-féle
ekék, vetőgépek, boronák,
valamint kitűnő
szőlőmivelési eszközök,

Valódi **SACK**-féle aczéleke.

„**APOLLÓ**” **meszelő** és **permetezőgépek**, **szalmakötélfonógépek**, **legkitűnőbb szecska-vágó- és répavágógépek**, **takarmánygyorsfűl. esztők**, „**OHIO**” **tengeriszártépőgépek**, **amerikai darológépek** és mindenféle egyéb legelsőrendű **gazdasági gépek és eszközök.**

A **Holler-féle „KING”** gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az ecsetmunka 20-szorosát teljesíti.

Gyártók azonkívül:

PITTORE ÉS TRIUMPH nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyúi azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás, nincsen piszkálás. Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágú (szóróval) 60 koronától 320 koronáig.

IG. HELLER BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1.

Kérjenek leírást.

Képviselők kerestetnek

Legnagyobb megtakarítás időben, pénzben és anyagban!

A „**King**” kiváló gyorsmeszelő- és fertőtlenítő-gép sokoldalú használhatósága miatt **egy mezőgazdaságban sem nélkülözhető**. A szivattyúk teljesen tömör sárgarézből készülnek, javítások majdnem teljesen kizártak. „**King**” tömlővezetékekkel **többet teljesít, mint 20 ember ecsettel** és mindenféle állványozást és előmunkálást feleslegessé tesz. Ezen gép egy nap alatt kifertőtleníti

Uj és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás. Lópokróczok, manilla aratógép kévekötözők

kartellen kívül.

Távirat:
NAGELA.

NAGEL ADOLF Budapest, Arany János-utca 10.

Telefon:
35-92.

MEGJELENT

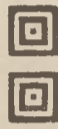
KODOLANYI-féle 1913. évi

GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR

teljesen átdolgozva és kibővitve, súlyra nézve könnyebb s így tényleg zsebben hordozható.

53-ik ÉVFOLYAM.

Ára helyben 2 korona 80 fillér. Ajánlott postai szétküldéssel 3 korona 25 fillér. Utánvétellel küldve 3 korona 45 fillér.

Megrendelhető a GAZDASÁGI LAPOK kiadóhivatalában, Budapest, VIII. ker., József-utca 15. szám alatt. ■■■■■■■■

680 kilogramm tiszta buzaszem

volt az eredmény, midőn egy 550 keresztből álló buzaszalmát, mely már egy közönséges dobkosárral el lett csépelve, szab. betétsines géppel szakértő bizottság előtt utáncépelettünk.

Pénzt, időt és munkát takarítanak meg a STERN-féle szabad. dobkosár-betétlécsczel.

Kérdezősködéskre ingyen és bérmentve nyújt felvilágosítást:

BARDOS és BRACHFELD BUDAPEST, VI., Gyár-utca 5

Használható 45 m. mélységig.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ES LEGJOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brausweller János
Szeged

szab. chronometrikus műszer, felállalója a szerenti ingázásnak. stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

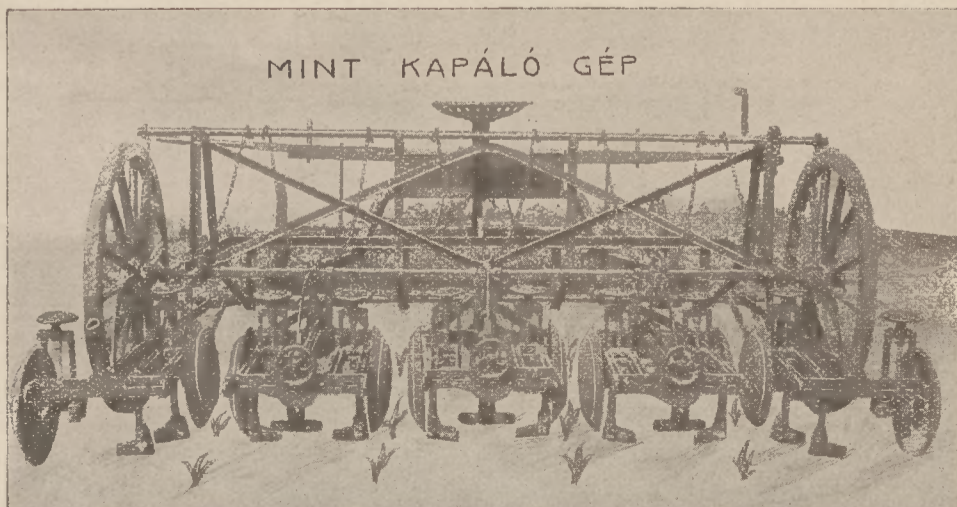
szabad. Egyetememes „QUADRAT” tengeriművelő.

A 3, esetleg 4-soros gép 65, 70, 75 cm. fészektávolságra □-es fészket váj, betakar.

Egészen új, tökéletes növényvédelmet eredményező rendszer szerint kapál és végül extirpál is.

Egyedüli e célra szolgáló eszköz, melynek kezelése egyszerű.

Általa minden irányban pontos □-es fészkekrend létesíthető és aránylag csekély vonóerőt igényel.

MINT KAPÁLÓ GÉP

Szilárd szerkezet mellett minden irányban állítható.

Munkája minden tekintetben biztosan szabályozható.

Megrendelhető

DEBRECZENI LAJOS és TÁRSA cégénél
NAGYVÁRADON.

Kivánatra prospektus bérmentve. ■■

Földhaszonbérleti hirdetés.

A magyar vallásalap tulajdonát képező és Temesvármegyében Iklód község határában fekvő mintegy: 743 kat. holdat kitevő mezőgazdasági birtok a most folyó 1912/1913 gazdasági évtől kezdődőleg 1924 szeptember 30-ig terjedő tizenkét évre az alulírt miniszterium IX. ügyosztályában (Hold-utca 16. szám, III. emelet, 44. ajtó)

1913. évi február hó 12. napján déli 12 órakor

zárt ajánlatu nyilvános versenytárgyaláson

haszonbérbe fog adatni.

Az 1—1 koronás bélyeggel ellátott, lepecsételt ajánlatok az alantírt miniszterium segédhivatalának igazgatóságánál legkésőbb **1913. évi február hó 12-én délelőtt 11 óráig benyújtandók.** A borítékon jelzendő: „Ajánlat az iklódi birtok haszonbérletére“. Az ajánlatban nem a holdankinti, hanem az egész birtokra beígért évi haszonbér számokkal és betűkkel kiirandó.

Bánatpénzül 4000 korona készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban bármelyik állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló letéti nyugta az ajánlatához csatolandó.

Elkészve érkezett, kellőleg ki nem állított két tanuval nem láttamozott vagy fel nem szerelt ajánlatok, valamint az utóajánlatok figyelembe vételre nem számíthatnak. A kik gyámság vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén olyanok, a kik a közalapokkal szemben tartozásban vannak, vagy bármely czimen perben állanak a versenyből kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási feltételek, nemkülönb az ajánlati minták a vallás- és közoktatásügyi miniszterium IX. ügyosztályában a segédhivatali igazgatóságnál Budapesten, valamint a közalap. Ispánságnál Nagykövérésen, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapesten, 1913. évi január hóban.

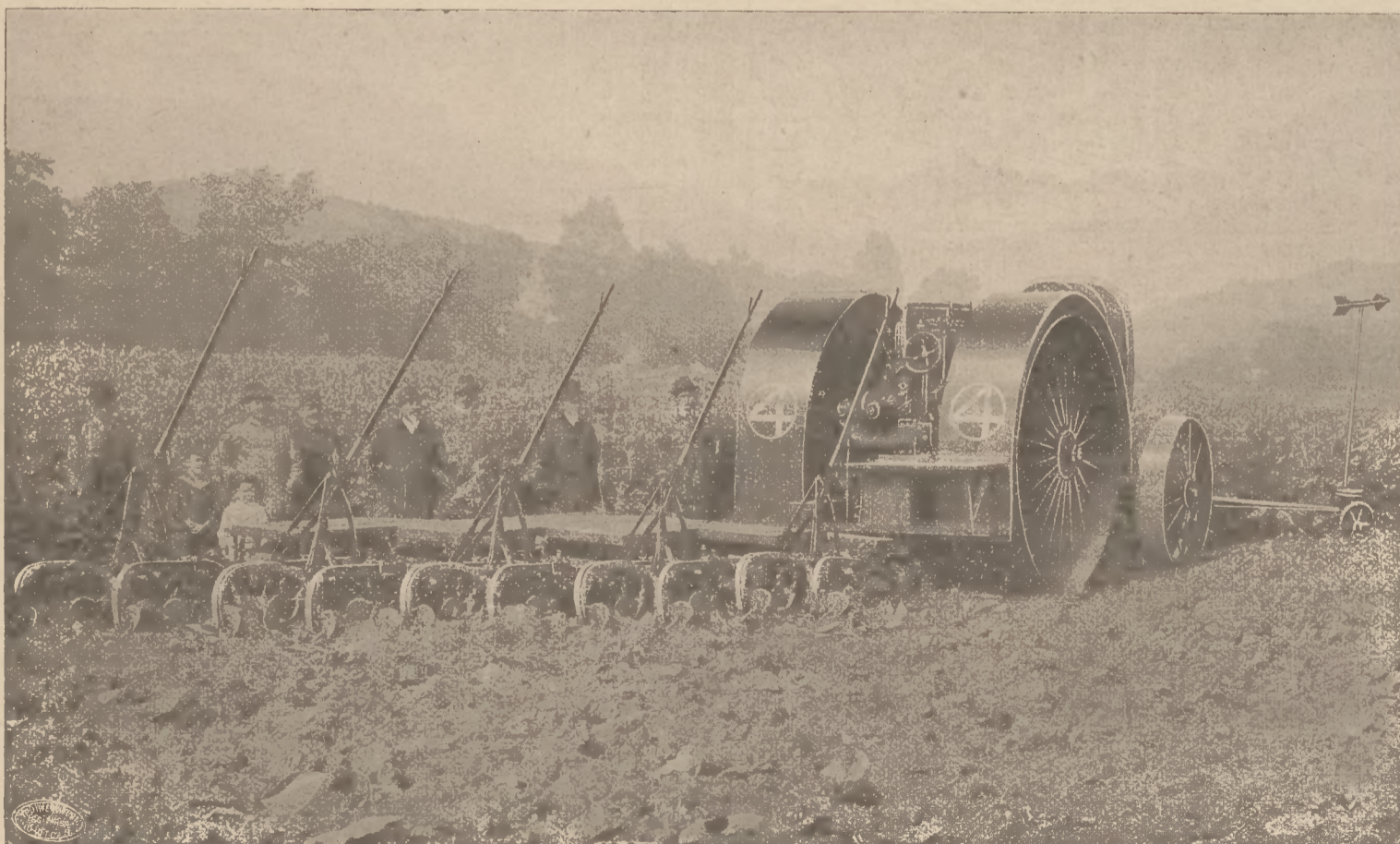
A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium.

THE „BIG FOUR” TRACTOR

VILÁGHIRŰ AMERIKAI MOTOROS SZÁNTÓ- ÉS EGYETEMES MEZŐGAZDASÁGI VONTATÓGÉP

Az összes „BIG FOUR” alkatrészeket állandóan raktáron tartjuk.

Sok más referenciával szívesen szolgálunk! Fizetési módzataink a legkedvezőbbek!

„BIG FOUR” TRACTOR „JOHN DEERE” 10 VASU EKÉVEL. Diószeghy Zoltán sajkókezai gazdaságában (Borsód megye).

magyarországi sikereivel bebizonyította, hogy teljesen meg tud felelni mindazon követelményeknek, melyeket a t. magyar gazdaközönség egy elsőrangú szántógéppel szemben támaszt. Nem hazugosztos ügynöki reklámmal, a mely a t. gazdaközönség megtévesztésére szolgál, kívánjuk a „The Big Four” traktor óriási előnyeit más versenygéppel szemben kiemelni, hanem **hivatkozunk kb. harmincz előkelő magyar gazdaság gyakorlati tapasztalataira**, a melyeket azok szántógépünkkel rendes szántási munkálatokban szerettek. A The „Big Four” traktorral szerzett magyarországi tapasztalataink és főmérnökünk által végzett terep- és talajvizsgálatok alapján **csak oly esetben fogjuk a szántógép beszerzését valamely érdeklődő gazdaságnak ajánlani, hogyha teljesen meggyőződünk, hogy az rendeltetésének teljesen meg fog felelni.** — Komoly érdeklődés esetében ezért díjmentesen és vételkötelezettség nélkül kiküldjük főmérnökünknek. — Az eladott szántókészletünket amerikai szerelőink szerelik.

Sürgönyözim: CENTRALIS.

KÖZPONTI KERESKEDELMI ÉS IPARBANK R.-T., BUDAPEST, V., Váci-körút 26.

TELEFON: 86—97.

NÉHÁNY REFERENCIA: Kisbéri m. kir. Állami méneshirtok (Komárom megye), — Gróf Desseffy Miklós uradalma Balmazújvárosa (Szabolcs megye), — Meller Henrik, Csurgó (Somogy megye) — Baró Springer Gusztáv uradalma, Bacsány (Nyitra megye), — Diószeghy Zoltán gazdaságán, Sajókaza (Borsód megye), — Kovács József gazdaságán, Magyarócsa (Vas megye).